

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

O speranță confirmată: Liudmila Vazian

Foto: A.P.N.

DIN SUMAR:

- Ecuatii cu 5000 de necunoscute
- Noul „dirijor” al concertului endocrin
- Indieni albi în America...
- Zgomotele din case: implicații și soluții
- Pagina de umor

Zgomotul ne stăjenește în muncă și odihnă, ne diminuează puterea de muncă și ne zdruncină sistemul nervos. „Biruirea” zgomotului este de aceea una din marile probleme ale vieții moderne, iar după unii chiar o problemă-cheie a secolului nostru.

Cum ar putea fi însă ea rezolvată?

Cum ne-am putea crea în jurul nostru o barieră de care să se lovească „invazia zgomotelor”, cum ne-am putea obișnui noi și cum am putea obișnui și pe alții cu respectarea liniștii?

Documentar

ZGOMOTELE DIN CASE: IMPLICAȚII ȘI SOLUȚII

Confortul este o condiție obligatorie pentru viața fiecăruia dintre noi, pentru viața familiilor noastre. Apartamentele moderne, construite pentru o familie, îl asigură desigur într-o mare măsură decât locuințele comune. Și totuși nu în suficientă măsură. Studii de specialitate au permis să se determine câteva niveluri de zgomote admise în apartamente. Aceste limite sînt reglementate de norme igienice.

E adevărat, există și oameni care se obișnuiesc după un timp chiar cu buibuituri continue, ajungînd să nu le mai audă. Dar acțiunea neîntreruptă a zgomotului diminuează valoarea odihnei. Ceea ce duce în ultimă instanță la scăderea puterii de muncă. Cercetări recente făcute de specialiști ai Institutului de igiena muncii din Leningrad au dovedit că această scădere poate atinge coeficienți îngrijorători. Cu atît mai mult cu cît tipul de om înzestrat cu născătoare capacitate de a rămîne imperturbabil față de ceea ce se întimplă în jurul lui este din ce în ce mai rar atunci cînd ceea ce se întimplă în jur se exprimă într-un număr tot mai mare de decibeli. Iată cîteva exemple, pe care le-am putea numi tipice.

■ Mai ușor învață tramvaiele să respecte liniștea...

Un specialist în igienă a spus cu un prilej că, dacă odinioară curățenia era garanția sănătății, omul modern a adăugat, pe lângă curățenie, liniștea, dînd parcă o și mai mare importanță acesteia din urmă. În consecință a adoptat și unele măsuri: interzicerea claxonatului în orașe, introducerea unor vehicule mai puțin zgomotoase etc. De multe ori însă, mijloacele tehnice, tramvaiele de pildă, pot fi „învățate” să respecte liniștea mai ușor decît oamenii.

În materie de încălziminte pentru femei, de pildă, moda a readus de cîtva timp în actualitate tîlpile groase de lemn. Pentru a face o legătură directă între acest „capriciu” al modei și poluarea sonoră, să ne imaginăm că în apartamentul de deasupra noastră locuiește o fericită posesoare a modernilor „saboți”, care e atît de îndrăgostită de ei, încît nu-i mai lasă din picioare nici ziua, nici seara. Poc-poc-poc în bucătărie, poc-poc-poc în sufragerie, poc-poc-poc în dormitor... Terorizați clipă de clipă de „modernul” poc-poc... nu vom izbuti să facem nimic din ce-am dori să facem, indiferent dacă am vrea să citim, să ascultăm muzică sau dacă e vorba de vreo muncă în gospodărie.

Ori alt exemplu. Cînd mai avea puțin pînă să iasă la pensie, o pereche de intelectuali liniștiți a căpătat un apartament într-un bloc nou. Foarte bucuroși, cei doi s-au instalat în confortabilul apartament. Dar bucuria le-a fost de scurtă durată: curînd au trebuit să „constate” că vecinele lor, două surori, nu erau pe departe la fel de liniștite. Una era studentă la conservator, cealaltă, elevă la o școală de muzică și fiecare exersa în specialitatea ei cîte 6, 8 și chiar 10 ore pe zi. Desigur, pașnicii pensionari n-aveau nimic împotriva ca surorile să-și exercite talentele. Se gîndeau însă că strădania fetelor ar fi fost mai puțin resimțită de vecini, dacă părinții ar fi avut grijă să îmbrace pereții apartamentului lor într-un material fonoizolator. Dar soluția întrevăzută a rămas doar un deziderat.

Se spune că uzinele electrice se pregătesc special pentru momentul cînd milioanele de auditori deschid televizoarele pentru programul de seară. Dar oamenii s-au obișnuit să facă acest gest

mașinal, fără a se îngriji de intensitatea sunetelor scoase de aparate și propagate nu numai în apartamentele posesorilor acestora, ci și în cele învecinate. Și la fel se întimplă și cu alte aparate electrice, care sînt și ele surse de poluare sonoră prin vibrațiile pe care le produc. Tot atît de condamnată este și atitudinea unor mame care permit copiilor lor să gonească, cît îi ziua de mare, pe patine cu roțile prin toate încăperile unor apartamente de bloc avînd sub ele alte apartamente insuficient izolate fonic!

După exemplele de mai sus, care ne-au amintit desigur multe altele ce ne privesc pe fiecare dintre noi, e firesc să ne întrebăm: ce dispoziții ar

mai mult, cu cît zgomotul ne atacă din multe direcții.

■ Fronturile zgomotului

Numeroși specialiști socotesc că cel mai primejdios este zgomotul pricinuit de mijloacele de transport. Încă romanii sufereau din pricina acestuia. Trezit de mai multe ori din somn de huruitul roților, Iulius Cezar ar fi interzis, ni se spune, circulația carelor noaptea. Astăzi, în marile orașe, cu trafic intens, omul este expus în orele de vîrf la acțiunea nocivă a unor zgomote cu o intensitate de circa 95 de deci-

beli, comparabile cu zgomotul produs de un ciocan de abataj.

■ Cîteva soluții

Este deci ușor de înțeles de ce problema izolării fonice a clădirilor moderne este socotită de primă însemnătate. În ultimii ani, într-o serie întreagă de țări au fost adoptate norme severe ce reglementează izolarea fonică. Se știe că o mare parte din vina pentru tulburarea liniștii din interiorul caselor o au ușile. Ele permit accesul în casă al omului, dar și al zgomotelor. Nu rareori se întimplă ca între uși și dușumea să fie lăsat un spațiu pentru circulația aerului; dar aerul antrenează și zgomotele. De aceea constructorii adoptă tot mai mult măsura capitonării ușilor cu materiale fonoizolatoare de mare eficiență.

Sau alte cîteva soluții. Încercînd, de pildă, să izoleze planșeele dintre etaje nu numai de zgomotele „aeriene” — convorbiri, emisiuni radio, zumzetul aspiratoarelor sau huruitul mașinii electrice de spălat etc. — ci și de cele „de șoc” — mers, mai ales cînd e vorba de „saboți”, dans, mutatul mobilei — specialiștii în materie au ajuns la concluzia că trebuie utilizat neapărat un material elastic, ca un fel de arcuri amortizoare de lovitură. Dar un singur strat din acest material amortizează numai loviturile „de șoc”, fără a face inofensive și „zgomotele” aeriene de o anumită frecvență. De aceea acum se recurge la așa-numitele elemente de construcție „disparate”, care amintesc de foile unei plăcinte. Izolarea fonică este astfel asigurată nu numai de grosimea pereților, ci și de golurile de aer dintre straturile de material din structura planșeului.

Alte măsuri sînt cîptușirea fisurilor din jurul ferestrelor și din locurile de îmbinare a zidurilor interioare etc.

Recent, pe unele șantiere de construcție a fost instituit un riguros control al rezultatului final al activității de izolare fonică. Controlul este făcut automat de o rețea de stații de măsurare care, după minuțioase măsurători, eliberează un „buletin” fără de care nici o casă nu poate fi dată în folosință beneficiarilor.

L. Velikanova

Reacție tipică la acțiunea nocivă a zgomotului

putea înlătura, de pildă, zgomotoșii „saboți” sau exercițiile la vioară în apartamentele neizolate fonic? Dar cine, în afară de noi înșine, ne-ar putea spune de cîte ori pe săptămînă, lună sau an să invităm prietenii la petreceri zgomotoase cu magnetofon, dans etc.! Ce specialist în decorații interioare ar putea sugera, mai bine decît propria noastră intuiție, o soluție atunci cînd avem de amplasat în apartament aparate electrice zgomotoase?! Așadar dat fiind că în astfel de cazuri nu se pot adopta soluții general valabile, trebuie să avem mereu noi înșine toată grija pentru buna conviețuire cu cei din jurul nostru. Chiar dacă e vorba de vecini de pe altă scară, cu care de multe ori nu comunicăm direct, ci numai prin intermediul tehnicii moderne: telefon cuplat, grîlajul care desparte balconul, liftul etc. Acest gen de comunicare „prin corespondență” implică însă nu mai puține, ci chiar mai multe obligații decît comunicarea directă, unde există de mult norme precise: cînd să salutăm, cînd să zîmbim, cînd să cîntăm, cînd să păstrăm liniștea... În comunicarea indirectă totul depinde de bunul simț, înăscut și căpătat prin educație, al fiecăruia dintre noi. El trebuie să ne amintească mereu de consecințele nefaste ale nerespectării liniștii pentru organismul uman. Cu atît

beli, comparabile cu zgomotul produs de un ciocan de abataj.

Altă sursă de zgomot sînt mașinile-unelte și instalațiile industriale. Date oficiale atestă că numai în S.U.A., de pildă, se înregistraseră la un moment dat circa 16 milioane de cazuri de pierdere totală sau parțială a auzului din cauza zgomotului din producție. La fel și în Suedia. Douăzeci la sută dintre tinerii care lucrează în industria suedeză au auzul cu 10—15 ani mai „bătrîn” decît vîrsta lor.

Aparatele de radio portative, formațiile de jazz etc. sînt o altă categorie de poluanți sonori. Mai ales tinerii sînt deseori învinuiți că îi asurzesc cu aceste sunete pe cei din jurul lor. Dar de la o vreme specialiștii au început să se întrebă dacă nu cumva acești tineri simt nevoia de sunete mai puternice tocmai pentru că auzul lor este mai slab.

Așadar, zgomotul provoacă dereglări fiziopatologice ale auzului. Dar, pe lângă surzenie, se mai cunoșc și alte tulburări provocate de poluarea sonoră. Căci și alte organe, în afară de cel auditiv, reacționează la zgomot. Sistemul cardiovascular, de pildă, prin modificarea ritmului contracțiilor inimii, prin dilatarea și comprimarea vaselor sanguine — ceea ce duce în ultimă instanță la hipertensiune arterială. Zgo-

documentar
documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar

PROGRAM

CLAR,
LUMINOS

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc săptămîna trecută Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale. Reunind peste 3000 de participanți — activiști de partid și de stat, cadre de conducere din instituții centrale și întreprinderi, reprezentanți ai consiliilor și comitetelor oamenilor muncii, ai organizațiilor de masă și obștești — Consfătuirea a examinat activitatea depusă de ministere și instituții centrale în vederea traducerii în viață a hotărîrilor Congresului al X-lea și Conferinței Naționale ale partidului. Ea a constituit o nouă și remarcabilă expresie a practicii profund democratice a conducerii partidului nostru de a promova cu consecvență un dialog viu cu comunistii, cu activul de partid, cu întregul popor pentru a asigura o participare efectivă a maselor la elaborarea și transpunerea în practică a politicii de construire a noii societăți, la stabilirea măsurilor necesare pentru continuarea perfecționării a muncii în toate compartimentele de activitate.

Dezbaterile au pus din plin în lumină realizările remarcabile dobîndite în îndeplinirea planului pe acest an și pe primii trei ani ai cincinalului. Pe baza rezultatelor generale s-a apreciat că aparatul de stat își îndeplinește în bune condiții sarcinile încredințate de partid și popor.

În cadrul Consfătuirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o amplă și aprofundată analiză a activității desfășurate de ministere și celelalte instituții centrale, ce a îmbogățit lucrările Consfătuirii cu idei și măsuri deosebită valoare principială și practică. În expunerea sa, secretarul general al partidului nostru a relevat necesitatea imperioasă a simplificării aparatului central de stat, a eliminării formularisticii, a întăririi spiritului de răspundere în muncă. Organele centrale de stat au datorat — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să lucreze pe baza principiului conducerii și muncii colective, în spiritul activității de partid și sub conducerea directă a partidului, în serviciul exclusiv al poporului și sub controlul maselor populare. Întreaga organizare și activitate a organelor de stat, a indicat secretarul general al partidului, trebuie așezate pe temelia fermă a legislației socialiste, în toate domeniile de activitate trebuie instaurate o disciplină și ordine perfecte în folosirea fondurilor, în asigurarea utilizării acestora în concordanță cu programul de dezvoltare generală a țării. „Avem în față sarcini de mare răspundere — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — și este necesar să facem totul, să luăm toate măsurile, pentru ca ele să fie realizate în cele mai bune condițiuni.

104 ANI DE LA NAȘTEREA LUI V. I. LENIN

Două zile în biroul din Kremlin

Muzeul Lenin din Moscova a primit un colet expediat din Londra: un bust al marelui conducător. Autor: Clare Sheridan, ai cărei prieteni au socotit că locul cel mai potrivit pentru a fi expus — după moartea artistei — este capitala U.R.S.S.

Clare Sheridan a lucrat la acest bust, în biroul lui Lenin, în zilele de 7 și 8 octombrie 1920. V.I. Lenin a autorizat-o pe sculptoriță să-i facă portretul, cu condiția expresă să nu-i „pozeze” însă în mod special, pentru ca să-și poată vedea de treburile sale ca de obicei.

Ziaristul Viktor Molceanov s-a gândit ca, utilizînd memoriile artistei, jurnalul ei intim și ceea ce a publicat după înapoierea în Anglia, să reconstituie cele două zile de muncă ale lui Vladimir Ilici.

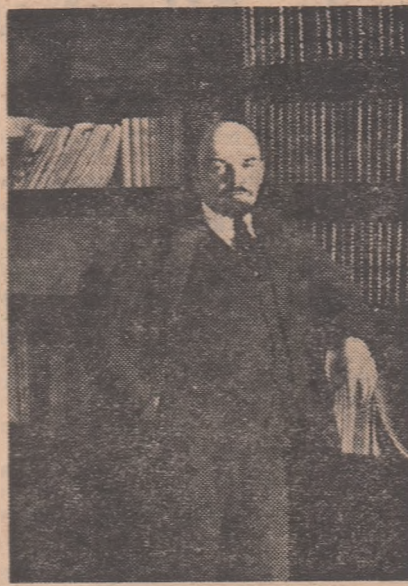
Vladimir Ilici s-a adîncit astfel numaidecît în munca sa. Telefonul suna mereu; Lenin ridica receptorul și obrazul i se însuflețea, devenea extraordinar de expresiv — a notat Clare Sheridan. El gesticula în fața aparatului, de parcă interlocutorul de la celălalt capăt al firului se afla înaintea lui și putea să-l vadă...

Sculptorița și-a amintit că, la un moment dat, a intrat în birou Mihail Kalinin, pe atunci președintele Comitetului Executiv Central al Rusiei. Numaidecît s-a încins o discuție animată. V.I. Lenin ba ridea, ba se arăta nemulțumit de ceva, rămindea gînditor ori era plin de umor. „Se întimpla să-și miște sprincenele, să le înalțe — a notat Clare Sheridan — apoi să le înrunte supărat. Eu urmăream această succesiune de expresii și, deodată, m-am hotărît. Am ales privirea jucăușă, ochii miștici...”

În afară de Kalinin, Lenin l-a mai primit pe Anatoli Lunacearski, comisarul poporului la învățămînt. Convorbirea care a avut loc s-a purtat în jurul primului Congres al

Proletkultului, care tocmai se desfășura la Moscova. Cu acest prilej Lenin i-a cerut lui Lunacearski să ia cuvîntul și să sublinieze necesitatea ca Proletkultul să depindă de Comisariatul Poporului la Învățămînt. Asta se întimpla în 7 octombrie.

A doua zi, cînd Lenin a deschis „Izvestia”, el nu și-a putut stăpîni surprinderea. Conform relatării ziarului, Lunacearski declarase în

În fața bibliotecii din cabinetul de la Kremlin

Congres că Proletkultul trebuia să se bucure de o poziție privilegiată, să fie autonom... Vladimir Ilici a pregătit imediat un proiect de rezoluție, „Despre cultura proletară”, în care spunea: „Congresul Proletkultului din Rusia respinge categoric ca falsă pe planul teoriei și dăunătoare pe planul practicii orice încercare

care de a inventa o cultură particulară și închistarea ei în organizații specializate...”. Mai tîrziu, a scris Lunacearski în amintirile sale, „Lenin m-a chemat și m-a muștrat”.

Se apropia a treia aniversare a Revoluției din Octombrie. Războiul civil continua, intervenția militară nu încetase. Tînăra republică sovietică trecea prin uriașe greutăți economice, foametea și epidemiile făceau ravagii în țară. Lenin a semnat o telegramă adresată Comitetului revoluționar siberian și comisarului pentru alimentație din Siberia, cerînd, ca în ziua sărbătorii Revoluției din Octombrie, să se expedieze șapte convoaie de fînă și să se distribuie muncitorilor, copiilor lor și ostașilor din Armata Roșie fie și un modest supliment de hrană.

Artista a remarcat ce expresie preocupată avea chipul lui Lenin cînd acesta a semnat decretul „Despre săptămîna copilului”. Guvernul sovietic cerea muncitorilor să facă daruri de alimente, îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii.

Clare Sheridan crezuse că Lenin nu-i va adresa cuvîntul. Și, după părerea ei, ar fi avut și motive pentru așa ceva. „Lenin ura burghezia, iar eu eram o reprezentantă a ei. Îl ura pe Winston Churchill, iar eu eram nepoata acestuia... Dar Lenin s-a întretinut cu artista, i-a răspuns la întrebări.

Cîteva luni mai tîrziu, în discursul ținut la al X-lea Congres al Partidului Comunist din Rusia, Lenin a făcut aluzie la întîlnirea cu artista engleză spunînd că marele capital internațional afirmă că tinerele republici sovietice ar fi niște „crocodili”, cum se exprimase față de sculptoriță „un om politic foarte influent”.

În treacăt fie spus, „omul politic foarte influent” a rupt orice relații de familie cu Clare Sheridan cînd aceasta s-a întors în Anglia.

Disponem de tot ce este necesar în vederea lichidării lipsurilor ce se mai manifestă încă în activitatea noastră, pentru a obține în cel mai scurt timp o îmbunătățire radicală, pentru a răspunde în condițiuni tot mai bune cerințelor puse de Comitetul Central al partidului”.

Sînt cuvinte care au mers la inima tuturor participanților Consfătuirii, a întregului popor, ca un luminos îndemn și o prețioasă călăuză în nobila bătălie pentru progresul, pentru fericirea patriei noastre dragi.

PROSPECȚIUNI

Neprimitoare,
dar bogate

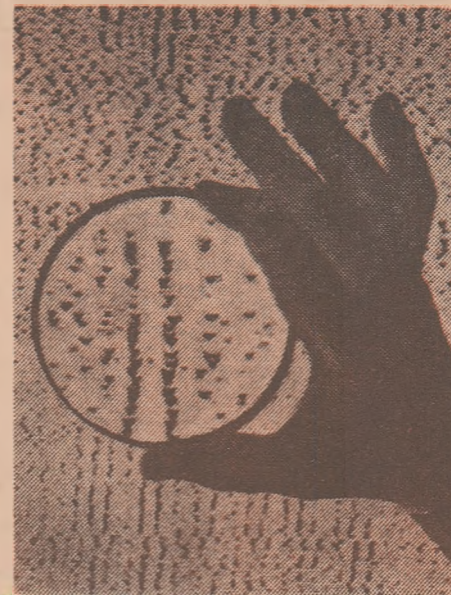
Mlaștinile Vasiugansk din regiunea Tomsk sînt una din cele mai neprimitoare zone geografice de pe glob. Vara, deasupra solului îmbibat cu apă plutesc miliarde de insecte ce atacă orice vietate cu sînge cald. Iar iarna temperatura scade pînă la minus 50 de grade, transformînd totul într-un pustiu de gheață.

Și totuși încă acum o sută de ani s-au găsit îndrăzneți care, înarmați aproape exclusiv cu entuziasm și energie, s-au aventurat acolo pentru a încerca să descopere bogățiile pe care le bănuiau ascunse în pămînt sub acel aspect înfricoșător. Dar pînă la urmă au căzut victimă condițiilor vitrege ori s-au întors resemnați acasă. A trebuit să treacă mult timp pînă cînd tehnica i-a pus omului la îndemînă mijloacele de a învinge piedicile care părăseră de neîntrecut.

Iarna aceasta mlaștinile Vasiugansk au fost din nou străbătute de oameni, care au reușit însă ce-și propuseră. Colaboratorii Trustului de geofizică din Tomsk au străpuns solul înghețat de

peste 250 000 de ori și în găurile de foraj create astfel au coborît mii de kilograme de explozive foarte puternice. Undele de șoc cărora le-au dat naștere cutremurele de pămînt provocate pe această cale au fost înregistrate de aparate scismice sensibile, deoarece ele trădează eventuala prezență a țiteiului și gazului metan în subsol.

Geofizicienii au prospectat astfel peste 6 000 de kilometri pătrați de teren neumblat. Adesea erau nevoiți să-și transporte aparatele în spinare, pe un ger năprasnic și infundîndu-se în zăpădă, pînă la locul unde trebuia să se

Seismogramele au relevat prezența zăcămintelor de petrol și gaze

producă „cutremurul” următor. Dar și-au primit răsplată pentru uriașul efort depus, căci au descoperit 13 zăcăminte de petrol și gaze suficient de bogate pentru a merita să fie exploatate. În curînd, sondori și constructori se vor alătura geofizicienilor și seismologilor. În treisprezece puncte din cîmpia joasă a Siberiei Occidentale se vor

înălța noi așezări în jurul sondelor, iar natura neprimitoare va fi obligată să cedeze în fața omului.

TRANSPORTURI

Un dispozitiv
multifuncțional

Un institut pentru aparate automate din Leningrad a realizat un dispozitiv umblător cu șase picioare capabil să se deplaseze singur pe terenuri inaccesibile pentru orice alt vehicul — cu roți sau șenile.

Institutul posedă un laborator special de roboți în care profesori și studenți din ultimul an construiesc noi modele de mașini automate. Acestea se deosebesc de dispozitivele tradiționale prin numeroase captoare de simț cu care sînt dotate și prin ordinatorul care controlează acțiunile mașinii.

„Păianjenul” cu șase picioare, recent creat, este pe drept cuvînt mîndria constructorilor săi. Picioarele sale sînt echipate cu captoare care expediază în permanență creierului electronic informații despre poziția lor în spațiu și despre starea solului. În același timp, un ochi laser scrutează spațiul care trebuie străbătut și semnalează dispozitivului de comandă turnantele și obstacolele ce se ivesc în cale. Grație picioarelor sale suplimentare, păianjenul poate traversa gropi, înșlăca pietre sau arbori doborîți, se poate cățăra pe pante abrupte ori deplasa prin culoare strîmte sau ne scări întortocheate. El dezvoltă o viteză de șase kilometri pe oră.

Constructorii noului tip de robot afirmă că el poate transporta cu succes încărcături de materiale în interiorul clădirilor în curs de construcție, după cum ar putea fi utilizat, între altele, și de către expedițiile geologice, oceanografice sau la debarcările pe alte planete.

INDIENI ALBI ÎN AMERICA...

Un val de mediteraneeni peste Atlantic?

În 1931, cercetind Templul războinicilor din localitatea mexicană Chichen Itza, arheologii E. Morris, J. Sharlow și A. Morris au descoperit niște picturi foarte vechi și au publicat un comentariu care a făcut senzație: „Frescele cuprind un număr de episoade în care oameni cu piele albă și păr lung, blond, sînt înfrinți într-o bătălie și sacrificați de războinici cu piele arămie. Trăsăturile neobișnuite ale celor dinții permit avansarea unor interesante ipoteze în legătură cu originea lor...”

Indieni albi în America? Dar de unde și cînd au ajuns acolo? Să fi fost aborigeni ca și semenii lor cu piele arămie? Și ce rol au jucat în formarea vechilor culturi americane? Revista „Vokrug sveta” a publicat recent un amplu articol pe această temă semnat de Thor Heyerdahl, pe care îl sunăm și noi, prescurtat, atenției cititorilor noștri.

La drept vorbind frescele din Templul războinicilor din Chichen Itza n-au făcut decît să reinvie discuțiile despre aborigenii albi din America. Cînd Francisco Pizarro a cucerit Peru, un văr al lui, cronicarul Pedro Pizarro a notat pentru posteritate că o parte din căpeteniile locale erau mai albi decît spaniolii. Incașii îi socoteau pe acești oameni? a arătat în continuare Pizarro, descendenții ai zeilor lor, ai viracochilor. Într-adevăr, imediat ce spaniolii au debarcat pe țarm, ștafete incase au dus regelui lor — în munți — vestea că se înapoiaseră viracochii, oameni născuți din spuma mării. Peruanii nu aveau bărbi, dar în limba lor exista un cuvînt care însemna barbă — sonhasapa — și mai exista un termen pentru străinii albi — viracocha — care e aplicat și acum europenilor. Pielea albă și barba l-au ajutat pe Pizarro să străbată nevătămat, cu o mină de oameni, văile muntoase fortificate din Peru și să cucerească unul din cele mai mari imperii din vremea aceea. Căci uriașa armată a indienilor îi privea cu venerație pe viracochii care se înapoiaseră, așa cum făgăduiseră.

Sub comanda lui Pizarro, falșii viracochi au profitat din plin de greșeala incașilor. Ei le-au ucis nepedepsiți căpetenia chiar în fața lor. Distrugînd și jefuind tot ce întâlneau în cale, conchistadorii au pornit mai departe spre sud, de-a lungul înaltului podiș al Anziilor, de la Cuzco pînă la marea templu incas de la Cacha închinat lui Viracocha. În interiorul acestei capodopere arhitectonice ei au descoperit o statuie de piatră a cirmuitorului sfînt Kon-Tiki Viracocha, un om cu barbă lungă și înfățișare maiestuoasă.

„Cînd au văzut templul și impunătoarea statuie, spaniolii au fost înclinați să creadă că Sf. Bartolomeu ajunsese în Peru, că îi creștinase pe păgîni și că indienii înălțaseră o statuie în amintirea acestui eveniment”, a scris un cronicar al vremii.

Impresia produsă de statuie și de relatările incașilor despre un străin pelerin care, într-un trecut depărtat, vizitase Peru împreună cu discipoli de-ai lui — oameni albi și bărboși — a fost atît de puternică, încît spaniolii nu s-au atins multă vreme de statuie. Pînă la urmă însă ei au distrus totuși templul, au mutilat statuia, iar apoi au sfărîmat-o cu totul. Aceeași soartă au avut-o și multe alte statui ale lui Viracocha.

Construcții megalitice la Vinaca

În timp ce străbăteau imensul imperiu incas, spaniolii au dat peste ruinele unor construcții megalitice din perioada preincasă. Una din cele mai remarcabile mostre de arhitectură megalitică din Lumea Nouă a fost desco-

perită de ei la Vinaca, între Cuzco și ocean. În 1553, cronicarul spaniol Siesa de Leon scria: „Cînd am întrebat niște indieni din vecinătatea acestei localități cine a construit splendidul monument antic, ei mi-au spus că era opera unui alt popor, care cuprindea și oameni bărboși și albi ca noi. Aceștia s-ar fi stabilit în regiunea lor cu mult înainte de Incași”.

Această credință s-a înrădăcinat atît de puternic în memoria poporului, încît arheologul peruan L. Valcarse, care a venit să cerceteze ruinele de la Vinaca la 400 de ani după Siesa de Leon, a auzit aceeași afirmație.

Înaintînd spre sud, spaniolii s-au apropiat de lacul Titicaca. Centrul viracochilor din imperiul incas fusese,

Ruinele unui oraș incas

cum spuneau legendele, o insulă din acest lac, cu același nume. Cînd, după 350 de ani, s-au început săpături arheologice în insula Titicaca, legenda mai dăinuia încă. Cu acest prilej, băștinașii au povestit arheologilor că, de mult de tot, insula fusese populată de niște oameni nobili de origine necunoscută, care semănau cu europenii. Ei s-au căsătorit cu femei băștinașe, iar copiii rezultați au devenit Incași.

În concluzie, se poate afirma că absolut toți cronicarii care i-au însoțit conchistadorii sau care au sosit în Peru imediat după aceștia au amintit în scrierile lor despre viracochii preincași. Datele furnizate de ei se deosebesc în detalii, întrucît au fost culese în diverse regiuni, dar în linii mari coincid.

Numele Kon-Tiki Viracocha e alcătuit din cele trei denumiri ale aceluiași zeu alb cu barbă. În perioada preincasă el era cunoscut sub numele de Kon pe litoralul Perului și sub cel de Tiki în munți, dar cînd în aceste regiuni s-au stabilit incașii și limba lor (quechua) a devenit dominantă, ei au unit toate cele trei nume într-unul. Legendele indienilor chimu din nordul Perului spun că zeul a venit din nord, mergînd de-a lungul litoralului. Conform majorității legendelor din zona podișului însă, el s-a ivit brusc din lacul Titicaca, ca o intrupare pămîntească a Soarelui. S-a stabilit mai întîi în insula Titicaca, apoi a trecut cu o flotilă de bărci pe malul sudic al lacului, unde a construit orașul megalitic Tiahuanaco. De acolo Viracocha și-a trimis credincioși de-ai lui în toate colțurile Perului spre a vorbi poporului despre el. Pînă la urmă însă, supărat de dușmănia arătată față de el de indienii de pe acele meleaguri, Viracocha a hotărît să plece. Și a plecat cu adevărat, trecînd prin

Cacha (unde i s-a înălțat o statuie care amintea de Sf. Bartolomeu) și Cuzco (unde i se atribuie construirea unor ziduri megalitice).

În secolul trecut și la începutul secolului nostru s-au făcut diverse încercări de a explica paradoxala prezență a unor oameni albi și bărboși, cu haine lungi, în credințele și legendele indienilor cu pielea arămie și fără bărbi din zona tropicală a Americii de Sud. După unele opinii bărbile lungi și hainele ample ar fi o aluzie alegorică a adepților cultului Soarelui la razele acestui astru. După cum a existat și versiunea că aceste credințe n-ar fi deloc vechi, ci ar fi luat naștere după cucerirea spaniolă.

Dar arheologii au descoperit în mor-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

zonă ajunge și un puternic curent care străbate Atlanticul și tot acolo au debarcat spaniolii conduși de Cortez. Iar arheologii au descoperit în aceeași regiune splendide sculpturi create de un popor misterios cunoscut în știință sub numele de olmec. Cum pădurile de acolo nu erau, evident, bogate în piatră de construcție, olmecii au căutat în alte locuri blocuri de pînă la 25 tone și le-au cărat la depărtări de circa 80 km, peste mlaștini și hășturi, acolo unde se construiau temple. Ei au sculptat cu o inegalabilă artă statui atît de realiste, încît pot fi socotite adevărate portrete.

Pe baza acestor sculpturi se poate trage concluzia că artiștilor le-au pozat două tipuri etnice. Unul net negroid, cu buze groase, nasul lat și turtit, față rotundă cu o expresie naivă, puțin tristă. Celălalt cu fața îngustă, profil fin, nas acvilin, buze subțiri și barbă — de la o barbă mică și ascuțită pînă la una foarte lungă. Nici unul din aceste două tipuri olmece nu seamănă defel cu vreo altă grupare etnică din America antică. Ele sînt în schimb caracteristice pentru vechile civilizații din Lumea Veche. Încît de ce să nu ne gîndim la ipoteza că băștinașii din Asia Mică au străbătut oceanul și au întemeiat colonii chiar în momentul cînd pe țărmurile Golfului Mexic a apărut civilizația olmecă? Și atît de neobișnuită era înfățișarea acestor noi veniți, încît băștinașii i-au socotit trimiși ai Soarelui, imortalizînd sosirea lor în sculpturi, fresce, legende...

Thor Heyerdahl

Citeva precizări

Așadar, mayașii, aztecii, incașii și multe alte popoare din America Centrală și America de Sud aveau legende și credințe despre niște oameni veniți acolo din alte locuri. Unele dintre cele mai importante trăsături fizice ale acestor oameni erau socotite a fi culoarea albă a pielii lor și barba. Cîtă vreme istoria a avut la dispoziție numai izvoare literare despre „străinii cu barbă blondă”, s-a crezut că legendele indiene au apărut după invazia colonizatorilor și misiunilor europeni în America. Dar informațiile despre oameni bărboși ne sînt furnizate acum nu numai de legende, ci și de arta decorativă din America Centrală și de Sud.

Ceea ce rezolvă însă definitiv problema sînt mai ales mumiile misterioșilor nemongoloizi descoperite în morminte aflate de-a lungul litoralului peruan și nord-chilian. Așadar, fiind seama de toate acestea, e puțin probabil că cineva s-ar mai putea îndoi de existența reală a unor oameni albi și cu bărbi în America precolumbiană. Dar cine sînt și de unde au venit ei? Deocamdată enigma rămîne enigmă. Thor Heyerdahl evocă posibilitatea pătrunderii în America a unui val de locuitori veniți din zona Mediteranei și care au străbătut deci Atlanticul. Cred că Heyerdahl are destule motive pentru a putea avansa o asemenea ipoteză. Identificarea acestor „vikings” mediteraneeni cu un popor anume este însă o problemă care va mai trebui rezolvată.

Oricum, Heyerdahl ne duce din nou la concluzia că unitatea istorică a omenirii și a culturii ei a început să se formeze mult mai devreme decît ne-am obișnuit să credem, întrucît oceanul n-a despărțit și izolat doar milenii de-a rîndul populații care trăiau pe diverse continente, ci uneori le-a și unit.

V. Bahta
Candidat în științe istorice

PE PLATOURI

Izvorul din pădure

O poveste veche de când lumea. El o iubește pe ea, ea îl iubește pe el. Dar el este sărac și fără rost, iar pe ea părinții au logodit-o cu un văduv bogat. Familia se pregătește de nuntă, însă literalmente în ajun băiatul și fata se întâlnesc întâmplător la izvorul din pădure, el îi scoate din deget inelul — cadoul mirelui bătrilor și ea îl privește mirată, fără să se opună. Cu un simplu gest, într-o clipă, soarta lor ia o altă întorsătură.

În schimb după aceea le vor trebui ani ca să-și cucerească, să-și dovedească lor și celor din jur dreptul de a trăi așa cum înțeleg ei, de a-și apăra dragostea care a invins atunci, lângă izvor, de a depăși calculele, teama de

Exterioarele se turneză într-o localitate de pădure foarte asemănătoare cu aceea descrisă în carte, ai cărei locuitori, ca și acum 30—40 de ani, se ocupă cu silvicultura.

Cele două roluri masculine principale, Axel și tatăl Minnei, sînt interpretate de doi actori cunoscuți: tinărul dar deja afirmatul L. Ulfzak și celebrul Yuri Yarvet. În schimb partiturile feminine au fost incredințate unor debutante: în rolul Minnei debutează Eve Kull, studentă la facultatea de artă dramatică a Conservatorului din Tallinn, iar în acela al mamei ei o apreciată artistă a teatrului eston, V. Otsus, care — după o prodigioasă carieră dramatică — se întâlnește, în fine, și cu primul ei rol cinematografic.

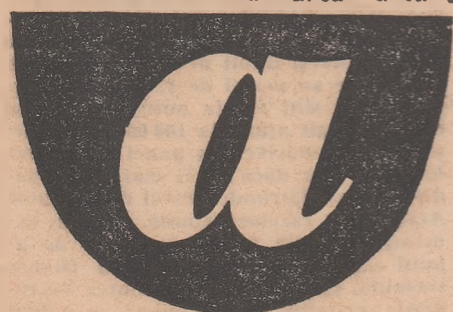

Minna — un destin schimbat într-o clipă

sărăcie. Axel și Minna, eroii filmului eston „Izvorul din pădure”, pe care îl turneză în studioul „Tallinnfilm” regiunea Lejda Lajus, se vor stabili într-un cătun izolat, pentru a-și crește copiii, a lupta cu nevoile. Aici vor afla de începutul războiului, aici va răsună o împușcătură răzleată și glonte unei bandiți îl va doborî pe Axel. Aici, cînd Minna nu va mai voi să trăiască, o va chema autoritar plînsul pruncului abia născut și viața va învinge durerea.

Lejda Lajus, care s-a specializat în ecranizarea literaturii estone clasice, plasează întotdeauna în centrul filmelor ei un destin de femeie, obișnuit sau mai puțin obișnuit, dar care vine din profunzimile și autenticitatea vieții populare. Același lucru a atras-o și în romanul scriitoarei Vera Saar: un caracter feminin puternic, adevărat. Minna este o personalitate, deși duce, la prima vedere, o viață obișnuită. Ea este doar soție, doar mamă, care își crește copiii, lucrează în pădure, îl îngrijește pe neajutoratul și puțin caraghiosul ei Axel; este sufletul căminului lor.

arta
a arta arta a
arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

INTERVIU

Soarta unei femei

La ieșirea din Moscova, la intersecția cu Șoseaua Volokolamsk văd un militan. Opresc mașina și îl întreb cum să ajung în satul Dmitrovskoe. Omul îmi explică amabil și la sfîrșit mă întreabă cu un zîmbet înțelegător: „Jucați și dumneavoastră în film?”

Locul unde lucrează echipa filmului „Nu-ți uita numele” poate fi ușor depistat datorită trimbelor de fum care înnegresc cerul, uriașelor autobuze ale studioului „Mosfilm” și mulțimii de curioși, dominată net de copii.

Am nimerit în plină turnare a secvenței „Trupele hitleriste pătrund în satul Dmitrovskoe”. Sîntem în anul 1941. Coloane motorizate fac un zgomot asurzitor, omșcare amețitoare de trupe, comenzi scurte, strigăte. Iar în mijlocul acestui vacarm, așezată pe o bîrnă pe jumătate arsă, Liudmila Kasatkina, tăcută și concentrată, de parcă s-ar afla în liniștea odihnită a unei biblioteci. Cunoscuta actriță este protagonista filmului „Nu-ți uita numele”, coproducție sovieto-poloneză (scenariști W. Bryl, J. Krasinsky, S. Kolosov, regizor S. Kolosov). În cele din urmă mă hotărîsc să o tulbur și o rog să-mi spună cîteva cuvinte despre ea, despre rol.

— Ce să vă spun? Sînt foarte emoționată. Probabil că sună banal ce vă spun, dar acesta-i adevărul: sînt foarte emoționată. Nu mă pot obișnui, experiența nu-mi ajută la nimic în privința aceasta, la fiecare nou rol am trac.

— Care-i acțiunea filmului?
— E vorba de soarta neobișnuită a unui om. A unei femei care a trecut prin greutăți inimaginabile, care a îndurat ceea ce părea imposibil de îndurat, dar nu și-a pierdut încrederea în bunătate, în omenie. Despre un băiețel care pînă la urmă a avut două mame — una rusoaică și una poloneză. Aceste femei există, le-am cunoscut, cazul s-a întimplat în realitate. De aceea îmi vine de două ori mai greu. Una este cînd ai de-a face cu personaje de ficțiune și alta cînd trebuie să te confrunți cu oameni vii, cu întîmplări adevărate. Și acum scuzați-mă. Trebuie să „întur în scenă”.

Peste cîteva minute o descopăr într-o mulțime de femei și copii, aduși de hitleriști cu forța să asiste la o execuție „exemplară”. Cînd s-a putut transforma așa? Are numai douăzeci de ani și poartă un prunc în brațe. Toată suferința cumpărită a eroinei sale, toate greutățile războiului și eroismul acestei femei abia vor urma.

N. Țimailo

PRIM PLAN

Fără jocul hazardului

Acum cîțiva ani, cînd la Hollywood începuse să se vorbească despre sfîrșitul star-systemului și rolurile de pro-

tagoniști erau incredințate unui Ralph Nicholson chel sau unui Dustin Hoffman nearătos de-a binelea, producătorul Richard Zanuk, fiul și urmașul în afaceri al celebrului Darryl Zanuk, a exclamat furios:

— Am ajuns să angajăm niște politicieni!

Dar... același Dustin Hoffman a devenit după primul rol cel mai popular și deci cel mai „rentabil” actor al Hollywoodului de astăzi. Adică o „stea” de mărimea întii. Încît temerile (sau speranțele) pentru moartea star-systemului nu s-au adevărat. Lucrul a devenit și mai evident atunci cînd s-a lansat Faye Dunaway, actriță extrem de talentată, cu un registru amplu, capabilă să abordeze cu același firesc roluri foarte diferite.

Folclorul hollywoodian este plin de poveștioare despre fete frumoase întîlnite de producători pe la ușile studiourilor și ridicate peste noapte la rangul de zeițe care se scaldă în celebritate și aur. Aceste povești nu au

Actriță pur și simplu

însă nici o legătură cu Faye Dunaway. Jocul întîmplării nu a avut nici un rol în cariera ei.

Faye Dunaway este americană get-beget; s-a născut în Sud și a fost crescută cu plăcintă cu mere, cum se spune acolo despre domnișoarele provinciale de condiție bună. Studiind un an la Universitatea din Florida și simțind cum o absoarbe mediul, a găsit curajul să rupă cu tot ce fusese pînă atunci viața ei și a plecat la Boston, la Școala de belle-arte. În ultimul an s-a remarcat într-un spectacol studentesc și a fost trimisă la teatrul de la Lincoln Center pe care îl conducea Elia Kazan. Au urmat alți ani de studiu încordat la Academia de artă dramatică. În acest răstimp a interpretat doar un singur rol, și acela episodic, în filmul „Un om pentru eternitate”, trecut cu vederea de critică, dar nu și de ochiul experimentat al lui Kazan. Acesta a comparat-o în sinea lui cu Jeanne Moreau și cînd, curînd după aceea, tinăra actriță a plecat pe Broadway, regizorul a chemat-o la dînsul.

Primul ei succes teatral a fost spectacolul cu piesa „Paltonul lui Hogan” de William Alfred. Apoi Hollywoodul a remarcat-o și el și, în 1967, Faye Du-

naway a jucat în filmul „Happening” al lui Elliot Silverstein. Apoi, în același an 1967, Otto Preminger a „dirijat-o” în „Răsărit de soare”. Actriței nu-i place însă să-și amintească de aceste filme, iar despre Preminger vorbește cu antipatie. Făcînd tot ce i-a stat în putință ca să-î împiedice lansarea în cinematograful, Preminger a înțeles totuși că are de-a face cu un talent autentic și, printr-un contract oneros, și-a asigurat participarea ei la încă șase filme. Dar regizorul i-a subestimat caracterul: nelăsîndu-se intimidată de amenințări, Faye Dunaway l-a dat în judecată și a câștigat.

Eșecul în rolul nevestei de fermier din „Răsărit de soare” a fost atît de net, încît actrița a început să se gîndească să abandoneze cinematograful. Dar tocmai atunci a intervenit Arthur Penn cu rolul Bonnie. Warren Beatty, care finanța filmul, avea îndoieli: Faye i se părea prea grasă pentru Bonnie — și Faye a dat jos cîteva kilograme într-o săptămînă; Faye i se părea prea fină pentru Bonnie — și Faye a făcut totul ca să arate vulgară; se scula la 4,30 dimineața și se culca la opt seara, petrecîndu-și ziua într-un antrenament continuu. Și Warren Beatty a cedat. Filmul „Bonnie și Clyde” a însemnat, pe lângă multe altele, nașterea uneia dintre cele mai strălucitoare „stele” ale cinematografului american contemporan.

Europa n-a rămas nici ea insensibilă la talentul noii vedete. În Franța actrița a turnat „Casa de sub arbori”, în regia lui René Clément, iar în Italia l-a avut partener pe Marcello Mastroianni în filmul „Un loc pentru îndrăgostiți”. Apoi a dovedit că știe să facă și dintr-un rol episodic un rol memorabil: doamna Pendrick din filmul lui Arthur Penn „Măcul om mare”, o făptură simplă pînă la primitivism, cu chip de inger și suflet viciat, care începe prin a-și înșela bărbatul-preot și sfîrșește ca pensionară de bordel.

Caracteristic pentru Faye Dunaway ca actriță este varietatea rolurilor interpretate. Or, pentru „stelele” de odinioară era caracteristică tocmai specializarea într-un „emploi”. Dacă ne întoarcem la originile star-systemului, o găsim pe veșnica ingenuă Mary Pickford, pe femeia fatală Teda Bara, pe curtezana luxoasă May Murray, pe luptătorul pentru dreptate Douglas Fairbanks etc. Faye Dunaway nu se împacă însă cu un „emploi” fix. Ea vrea să fie actriță. De aceea, deși devenită „prima doamnă” a ecranului american, ea își continuă „antrenamentul” actoricesc.

Cel mai recent rol al ei este Lena din filmul „Aurul negru din Oklaho-ma” de Stanley Kramer. Femeia cu caracter tare, careia îi place să-i supună pe bărbați și să-și făurească singură fericirea este un personaj tradițional în literatura și arta americană. Un personaj zugrăvit nu întotdeauna în culori roz. Nici Lena așa cum o interpretează Faye Dunaway nu este un inger. Dar Kramer condiționează acest personaj de realitatea dură, murdară, singeroasă — și înțelegem că Lena nu putea fi altfel. Totuși Faye Dunaway lasă în final să se întrevadă fondul ei adevărat, de tandră feminitate și credință...

Este deci Faye Dunaway „stea” sau nu este? Nu, dacă o comparăm cu Marilyn Monroe sau chiar cu Elizabeth Taylor. Da, dacă ținem seama de ceea ce spun sociologii: că vedetele sînt nu numai modele de imitat, ci și „instrumente” originale care îi ajută pe spectatori să se cunoască mai bine pe ei înșiși. Care prind „din aer” și dau expresie dorințelor, năzuințelor, neliniștilor unei anumite epoci.

Dar importantă nu-i întrebarea dacă Faye Dunaway este sau nu „stea”, important e că este actriță — și poate una dintre cele mai mari din întreaga istorie a cinematografului american.

R. Sobolev

REFLECTOR

■ În studioul „Kazahfilm” regizorii N. Janturin și Toi Huk-In au dat primul tur de manivelă la filmul „Deșert, oameni, dragoste”, închinat sonderilor care extrag petrol din măruntăiele pustiului Mangișlak.

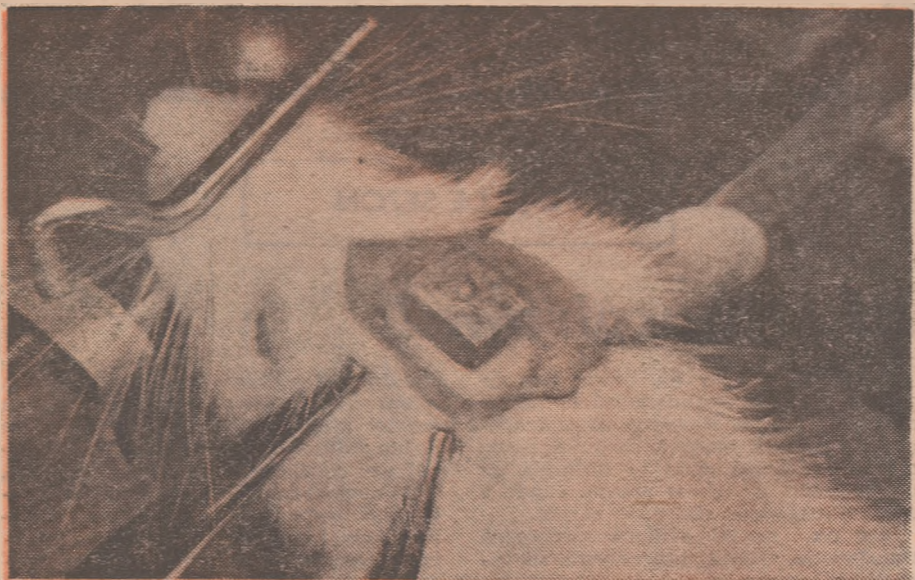
■ Cunoscutul actor Mario Adorf își face debutul în regie. El a ales pentru început comedia „Bolnavul închipuit” a lui Molière, pe care o va ecraniza, interpretînd totodată rolul titular.

BIOLOGIE

Noul „dirijor“ al concertului endocrin

Hipofiza, o glandă situată la baza creierului și atât de mică, încât nu cântărește nici măcar un gram, a făcut vîlvă acum cincizeci de ani, cînd s-a descoperit că stimulează creșterea. Că reglează metabolismul mai multor substanțe esențiale din organism, că deține, pe scurt, comanda întregului echilibru hormonal. Dar încă înainte de a i se determina toate funcțiile, s-a constatat că nu este totuși „dirijorul“

mat în seif și orice experiență propusă în vederea analizării ei era precedată de opt zile de gîndire, pentru a întocmi un plan precis și a stabili dacă experiența era realmente necesară. Cînd i s-a lămurit compoziția s-a văzut că ea e foarte simplă. Tocmai datorită acestei simplități TRH este sintetizat astăzi în numeroase laboratoare și începe să pătrundă în arsenalul terapeutic. Dar de ce este socotit

Reperarea hipotalamusului cu un dispozitiv special, de tipul celor folosite în neurochirurgie

concertului endocrin, cum fusese socotită la început, și că, de fapt, „ascultă” de hipotalamus — o parte a creierului.

Pînă atunci se crezuse că celulele nervoase au doar menirea de a conduce influxul nervos. Ce-i drept, se știa că la insecte ele se „ocupă” și cu secreția de hormoni. La om însă nu fuseseră descoperiți decît doi hormoni cu totul speciali, și de aceea considerăți excepții, care provin dintr-o zonă cerebrală, respectiv din hipotalamus, și sint depozitați în partea dinapoi a hipofizei: este vorba de vasopresină, și de ocitocină. În realitate țesutul nervos produce mai mulți hormoni extrem de importanți și izolarea unora din ei a dus la apariția unei noi științe — neuroendocrinologia.

Dar înainte de a prezenta hormonii cerebrali, se cuvine să spunem câteva cuvinte despre hipotalamus, care-i secretă. Situat tot la baza creierului, exact deasupra hipofizei, acesta îndeplinește funcții vegetative de importanță majoră: controlează somnul, temperatura internă a corpului, foamea, setea; exercită o acțiune asupra stării de conștiință (lezarea lui duce la comă); în fine, are cu siguranță un rol în viața psihică. Asemenea unei glande endocrine, el conține mai mulți nuclei secretori de hormoni.

Din punct de vedere anatomic, hipotalamusul este legat de hipofiză prin conexiuni nervoase și printr-o rețea de vase capilare. Cele dintîi servesc numai ca „bandă transportoare” pentru vasopresină și ocitocină. Acum un an și ceva a mai fost descoperită o „rudă” a acestora, botezată coerină, care acționează asupra motilității intestinului și de aceea i se prezice un viitor în tratamentul unor boli intestinale larg răspîndite.

La rîndul lor, vasele capilare formează un fel de circuit care conduce în partea din față a hipofizei, ea însăși cu rol secretor, hormonii „fabricați” de hipotalamus, așa-numiții releasing hormones (de la cuvîntul englezesc to release, care înseamnă, printre altele, a libera, a degaja, a declanșa), deoarece sub influența lor hipofiza anterioară începe să producă mai mulți hormoni destinați să stimuleze celelalte glande endocrine sau să acționeze direct asupra unor fenomene generale, cum este creșterea de pildă.

Primul hormon cerebral (TRH = thyrotrophin releasing hormone) a fost izolat acum cinci ani. Pentru a se obține un singur miligram din această prețioasă substanță a fost nevoie de șapte ani de muncă și 500 t de substanță cerebrală! „Comoara” a fost păstrată într-un congelator transfor-

mat în seif și orice experiență propusă în vederea analizării ei era precedată de opt zile de gîndire, pentru a întocmi un plan precis și a stabili dacă experiența era realmente necesară. Cînd i s-a lămurit compoziția s-a văzut că ea e foarte simplă. Tocmai datorită acestei simplități TRH este sintetizat astăzi în numeroase laboratoare și începe să pătrundă în arsenalul terapeutic. Dar de ce este socotit

atît de important? Ajungînd în hipofiza anterioară el o determină să secrete tirostimulina sau TSH (de la thyroid stimulating hormone) care, așa cum o indică și numele, stimulează tiroida, devenită glandă-țintă, să secrete hormonii tiroidieni de care au nevoie diverse celule ale organismului (muscular, digestive etc.). Cînd în sine circulează o cantitate suficient de mare de hormoni tiroidieni, intervine un așa-zis feedback sau o reacție inversă, care oprește secreția hormonului cerebral. Aceste cercetări deschid noi perspective în tratamentul hipotiroidismului, întrucît, după cît se pare, în multe cazuri această dereglare trebuie imputată direct hipotalamusului, și nu tiroidei sau hipofizei, cum se credea.

Doi ani mai tîrziu a fost izolat următorul hormon hipotalamic — LRH (luteotrophin releasing hormone), care controlează secreția a doi hormoni hipofizari (LH sau luteotrofina și FSH sau foliculostimulina) ce acționează asupra glandelor genitale. El va servi probabil la combaterea sterilității. În fine, acum câteva luni a fost izolat un al treilea hormon hipotalamic, de un tip aparte, deoarece, în loc să stimuleze secreția hipofizară, ca primii doi, o inhibă. Mai exact, inhibă secreția hormonului de creștere, așa încît va ajuta la studierea și dirijarea mecanismelor creșterii.

Cei trei hormoni cerebrali cunoscuți fac acum obiectul a numeroase cercetări în toată lumea. Grație lor vor fi explorate mecanismele încă insuficient cunoscute ale reglării hormonale, iar fiecare din ei deschide noi perspective terapeutice.

ACUSTICĂ

Corul vocilor mecanice

Miinile pot fi de multe feluri: cu vene reliefate ca ale timplărilor, cu degete „care vîd” ca ale chirurgicalilor, „însușite” ca ale dirijorilor... Sau miini pur și simplu frumoase, ca ale tuturor celor care făuresc bunuri materiale. Dar miinile inginerului Lev Sergheevici Termen de la Universitatea din Moscova, despre care o publicație americană scria că sînt „cele mai fru-

moase din lume”, ce virtuți au și s-a vorbit și se vorbește atît de ele?

Cînd, acum cîteva decenii, abia împlinise douăzeci și cinci de ani, Lev Termen a construit un foarte original instrument muzical electric numit termenvox. Spre surprinderea asistentei, tînărul inventator își minuia aparatul de la distanță, scoțînd sunete melodioase numai grație mișcării miinilor. După primul concert dat de Termen la Petrograd, ziarul „Pravda” a semnalat evenimentul ca „o sărbătoare a gîndirii tehnice ruse”.

Vestea despre uimitoarea invenție a lui Lev Termen a ajuns curînd în Europa apuseană, după care au urmat invitații de a da concerte în Germania, Franța, Anglia. Ceva mai tîrziu, Termen a făcut un lung turneu în S.U.A., unde a deschis o companie mixtă sovieto-americană de instrumente muzicale electrice.

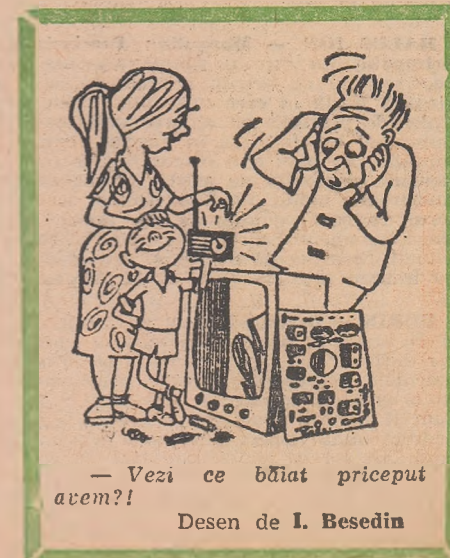
Astăzi, deși trecut de mult de vîrsta tineretii, Lev Termen își continuă cercetările într-un laborator de acustică muzicală al Universității din Moscova. Între aparatele îngrămădite în laboratorul său se află și o variantă modernă a termenvoxului. De culoare neagră, în formă de „U”, aparatul scoate sunete melodioase imediat ce constructorul face în direcția lui anumite gesturi cu miinile.

Cum explică inventatorul aparatului modul de funcționare al acestuia? În varianta modernă, instrumentul este comandat de biocurenți. În general, dispozitivele electronice moderne sînt atît de sensibile, încît înregistrează impulsurile electrice ale organismului celor care le manipulează, chiar cînd aceștia se află la un metru de ele. Așa se explică cum, în cursul unei experiențe, înălțimea sunetelor scoase de termenvox a putut fi de cîteva ori modificată de la distanță de biocurenții născuți din încordarea mușchilor miinii, chiar cînd aceasta nu făcea nici o mișcare. Între instrument și experimentator nu exista nici un conductor.

În prezent, Lev Termen lucrează la un aparat cu care intenționează să modeleze vocea umană, în așa fel încît să imite interpretarea unor lucrări corale. Și cu aceasta ne-am apropiat de planurile inventatorului pentru următorii ani. Ca să-i înțelegem mai bine intențiile, să ne imaginăm că ele au și fost realizate. La început în fața ochilor vom avea doar un perete gol; curînd va apărea și un „dirijor”. Corul și orchestra nu se vor vedea. „Dirijorul” va urca pe podium, va executa cîteva pași de „dans” și în aceeași clipă de undeva, din perete sau de după el, vor răsună primele aorduri. După alte cîteva mișcări cu picioarele și brațele, vom auzi limpede începutul unei cunoscute bucăți corale. Sunetele ne vor învălui din toate părțile. O altă suită de mișcări va contopi vocile cu acompaniamentul orchestrei. Și așa mai departe pînă la sfîrșitul concertului.

Dealtfel, ideea lui Lev Termen e realizată pe trei sferturi.

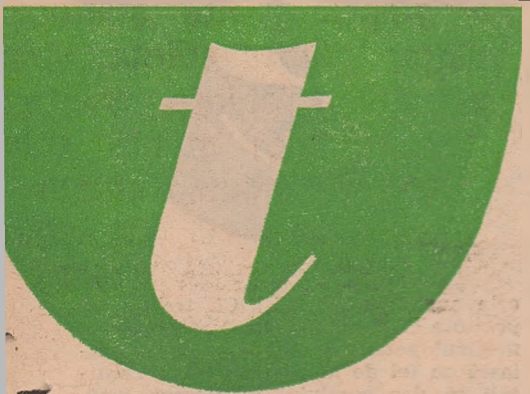
Citînd acestea, cititorii s-ar putea totuși întreba: care-i rațiunea invenției cînd, se știe, există atîtea formații orchestrale și corale de cea mai bună calitate? Iată răspunsul. Omul a izbutit să creeze dispozitive care i-au „perfectionat” vederea — microscopae, telescoape, instalații de radiolocație; alte dispozitive pentru „ascuțirea” auzului — telefoane, megafoane; aparate foarte sensibile pentru „amplificarea” mirosului etc. În muzică însă nu s-au aplicat încă cele mai noi succese ale electronicii, electromagneticii, opticii, aerodinamicii. Or, Termen lucrează tocmai la un dispozitiv electronic care să modeleze voci umane de orice timbru și registru. Ulterior, ideile transpuse în acest dispozitiv vor putea fi folosite și pentru comanda vocală a mașinilor-unelte. Care vor funcționa deci la o simplă comandă verbală.

— Vezi ce bîut priceput avem?!

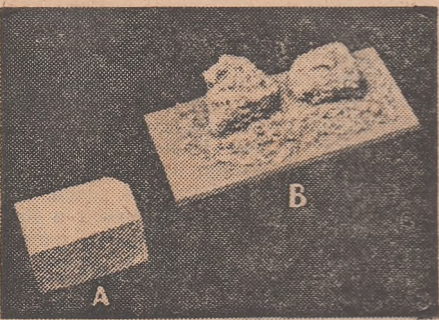
Desen de I. Besedin

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

de pildă, este de cîteva sute de rad. Este deci de la sine înțeles că razele gammaucid insectele și larvele acestora, distrug mucegăurile și bacteriile cuibărite în obiecte. Evident, ulterior acestea pot fi din nou invadate de dăunători, căci tehnica nu este și preventivă; dar tratamentul poate fi repetat de mai multe ori, deoarece nu alterează materialele.

În general, atît lemnul cît și piatra sînt mai întii impregnate cu o rășină sintetică lichidă și apoi iradiate; razele gamma provoacă polimerizarea, deci solidificarea materialului plastic. Obiectele își păstrează aspectul exterior și în același timp își îmbunătățesc proprietățile mecanice, rezistă mai bine la cari și alte insecte xilofage, la abraziune și la toate formele de uzură. Lemnul îmbibat cu apă (multe obiecte vechi ni s-au păstrat în terenuri mlăștinoase) nu-și modifică prea mult greutatea după tratament, întrucît procesul de conservare constă tocmai în înlocuirea apei prin rășină. În schimb, lemnul uscat și-o dublează, devenind cu atît mai greu cu cît e mai găunos și absoarbe mai mult material plastic. Procedul trebuie să țină seama de structura fiecărui tip de lemn și de reacția lui la radiație. De pe acum se prevăd aplicații industriale ale metodei, îndeosebi la fabricarea parchetului. În felul acesta s-ar economisi materie

După „îmbătrînirea” provocată: proba tratată a rămas aproape intactă, în timp ce cealaltă s-a iărîmîțat

primă căci, fiind mai rezistent, parchetul tratat ar putea fi și mult mai subțire.

La piatră marea problemă este porozitatea, care favorizează fărîmîțarea straturilor superficiale, deci dispariția a numeroase detalii ale operelor de artă. Ca la lemn, gurile formate pot fi umplute cu rășină polimerizabilă. Obiectele tratate pînă acum au păstrat un aspect satisfăcător.

Rezistența materialelor plastice mai noi, prea puțin cunoscută, este verificată cu ajutorul unei instalații care grăbește fenomenele de degradare și de îmbătrînire prin expunerea probelor la raze ultraviolete, apoi la umiditate foarte ridicată și, în fine, la variații mari și bruște ale temperaturii (între -20 și +60 de grade). În aceste condiții vitrege piatra iradiată își dovedește adevărata rezistență. Rezultatele obținute sînt concludente: piatra netratată și îmbătrînită artificial se dezagregă repede, pe cînd cea iradiată rezistă de peste un an, de cînd au fost începute experiențele. Cam același lucru se întîmplă și cu betonul care, în urma impregnării și iradierii, își îmbunătățește proprietățile mecanice, absoarbe mai puțină apă, rezistă mai bine la intemperii.

Așadar, departe de a se limita la conservarea obiectelor de artă, noua metodă deschide perspective uimitoare și pentru materialele moderne.

Poșta medicului

M.A. — Baia Mare ; MUȘATESCU VALERICA — București : Împotriva verucilor de pe dosul mâinilor sau de pe talpa picioarelor se utilizează fie aplicații de unguent (lanolină și vaselină în părți egale) cu rășină de podofilină 25%, fie — mai bine — cauterizări cu azot lichid sau prin electrocoagulare. După tratament, vă veți duce la control, la 2—3 săptămâni, pentru distrugerea oricărui nou neg, sursă posibilă de autoinoculări, deoarece se crede că boala ar fi cauzată de un virus filtrant.

P.V. — Comănești, jud. Bacău ; TIRZIU A. IOAN — Medgâia : Psoriazisul rămâne în continuare o dermatoză de cauză necunoscută, deși teorii recente pledează pentru caracterul autoimunitar al afecțiunii. De aceea la medicația clasică : vitaminoterapie A și D, în doze mari, licoare Fowler, progresiv de la 2—20 de picături/zi, scăzând tot progresiv, corticoterapie cu Prednison etc., s-au mai adăugat și produse imunosupresive de tipul Metotrexat sau Clafen, administrate în doze medii, cu prudență și sub controlul permanent al hemoleucogramei. Bune rezultate dă și cura heliominerale. Local, badijonări cu eozină 2%, urmate de iradiatii cu ultraviolete și aplicații de Locacorten.

A.P. — Boldești-Scăieni, jud. Prahova : „Nodurile” sau — altfel spus — „monturile” de la degetele mari ale picioarelor (în termeni medicali „hallux valgus”) sînt deformări care pot fi puse în legătură cu un proces inflamator sau degenerativ la nivelul articulației metatarsofalangiene a degetului mare, cum se întîmplă în poliartrita cronică evolutivă sau în gută, dar mai cu seamă ca o manifestare a antepiciorului plat. Tratamentul ortopedic conservator constă în purtarea unei încălțăminte corect executată, care să aibă virful mai lat, introducerea unui tampon de vată sau burete de cauciuc, permanent, între degetul mare și degetul al II-lea (burete fixat de deget printr-o bandă de leucoplast), în băi de picioare călduțe urmate de masaj ușoare locale. În cazul cînd nodurile sînt dureroase, iar pielea se ulcerează este indicat tratamentul chirurgical.

TILI I. B. — Sebeș-Alba ; ERCEANU ANETA — București : Nimic nou, deocamdată, în domeniul atît de controversat al cauzelor și tratamentului bolii numite vitiligo, o dermatoză, probabil, de natură endocrină, caracterizată prin pete albe, ciotoase, mărginite de o zonă hiperpigmentată. În afară de Meladinină (4 tablete/zi) în cure de 6—8 săptămîni sau Trisolaren (2 drajeuri/zi, 15 zile) și badijonări cu soluție slabă de Meladinină și mai tirziu cu soluție forte (pe față numai cu cea slabă !), urmate după un sfert de oră de expuneri la soare sau la raze ultraviolete, se mai administrează concomitent Hidroxiclorochin, 2 cpr./zi, în cure de 4 săptămîni. Mai puteți lua, tot concomitent, și Romavit, 4 cpr./zi împreună cu o linguriță de bicarbonat de sodiu.

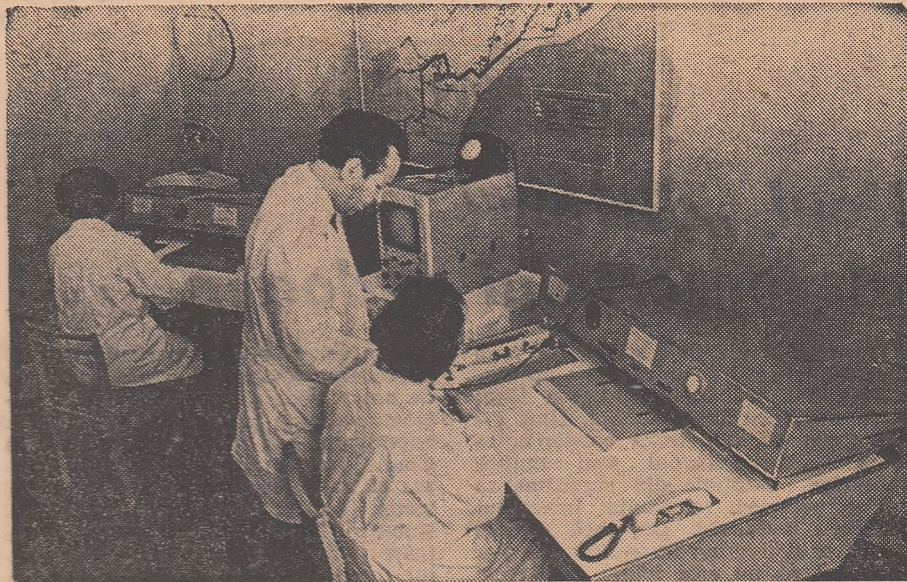
V. NEMEȘ — Comuna Puiesti, jud. Vaslui : Tulburările de vorbire care reclamă un tratament pe bază de sugestie verbală și hipnoză se pot corecta în cadrul serviciului de foniatrie al Clinicii otorinolaringologice de la Spitalul Colțea din București.

V.I. — București : Înțelegem durerea și nenorocirea ce s-au abătut asupra familiei dv. Boala Charcot-Marie-Tooth sau atrofia musculară neurală, al cărei principal simptom îl constituie atrofiile musculare situate la membrele inferioare, ca și boala Friedreich (extrem de rară, totuși, la noi în țară !), constînd în ștergerea reflexelor, picior strîmb, tulburări de echilibru și de mers (bolnavul merge încet, cu o bază de susținere lărgită, și se clatină) sînt ambele afecțiuni de erododegenerative ale sistemului nervos practic ireversibile, deci incurabile. Singura consolare — dacă aceasta poate fi o consolare ! — este caracterul extrem de lent al evoluției celor două boli, care nu afectează durata vieții. Ne pare foarte rău că nu vă putem fi de folos decît cu aceste informații sumare.

HALDEA VIOREL — Lugoj : Rețeta este corectă și o puteți folosi, însă în prezent există în comerțul farmaceutic cîteva excelente produse împotriva oboselii intelectuale și a tulburărilor de memorie pe care vi le recomandăm : Meclofenoxat, 4—6 cpr./zi, Lecitină vegetală 3 lingurițe de pulbere sau 3 linguri de sirop, Folcisteină U, o fiolă injectabilă la două zile, cură de 15 fiole.

HALUS ION — Mangalia : Psoriazisul artropatic nu este o simplă asociere a psoriazisului cu artrita reumatoidă, ci o singură boală în care apar atît leziunile tipice de psoriazis cît și artropatii foarte dureroase ce afectează în special extremitățile. Ea pare a fi o manifestare particulară, deosebită de artrita reumatoidă, numeroase opinii pledînd pentru caracterul de boală autoimună. De aceea, pe lângă tratamentul cortizonic, e bine să continuați, cu prudență firește, și tratamentul cu Imuran sau, eventual, cu Metotrexat.

DORIN — Brăila : Nici cu dv. nu putem fi de acord în privința așa-zisului „adulter medical”, pe care o anumită presă occidentală pseudoștiințific îl recomandă cu o suspectă insistență. Adulterul, așa cum îl definea magistrul scriitorului (pe nedrept uitat) Robert Musil, este în primul rînd „un act de infidelitate față de sine însuși”, o abatere de la normal. Nici din punct de vedere medical, nici psihologic nu considerăm că el poate „stimula căsătoria”, cum vă exprimați dv.

Electrocardiogramele pacienților parvin personalului medical prin radio și telefon (la Institutul de medicină din Saratov)

Foto : A.P.N.

TEMĂ DE SEZON

Uf, transpirația!

Transpirația este un lucru bun în sine și permite organismului să elimine multe toxine. Blocarea transpirației pe o suprafață mare a corpului poate pricinui moartea (cum se întîmplă în unele cazuri de arsuri grave). Cînd e cald, transpirația răcorește corpul.

Dar nu numai căldura provoacă transpirație. Obezii, hipertirodienii, tuberculozii transpiră din abundență. Bufeurile pe care le au femeile în timpul menopauzei provoacă o transpirație care este un adevărat coșmar. Ele nu au nici o legătură cu căldura. Cînd transpirația este anormal de abundentă, trebuie căutată și tratată cauza, pentru a suprima efectele.

Există persoane sănătoase care, fără vreun motiv aparent, transpiră abundent. Este suficient să mîncească ce miri ce, ca fenomenul să apară. Un cititor al paginii noastre medicale se plînge într-o scrisoare că începe să transpire de dimineața, după ce și-a pus cămașa și, oricît ar fi de cald, nu poate umbla fără haină, de rușine să nu i se observe petele de transpirație de pe cămașă. Nici această transpirație nu are legătură cu căldura, întrucît se produce și primăvara, și toamna.

Transpirația devine astfel un adevă-

Necesară, dar neplăcută !

rat martiraj pentru anumite persoane, care nu se simt niciodată bine, deși respectă cu rigurozitate regulile de igienă.

De cele mai multe ori, transpirația abundentă și nejustificată de condițiile climatice se datorește unui dezechilibru al sistemului neurovegetativ parasimpatic, care controlează secrețiile glandelor sudoripare. De aceea se vor folosi medicamente care blochează parasimpaticul. Cele mai uzuale sînt atropina și belladonna (Bergofen retard și Probergan). Atropina este un anti-sudoripar ideal, dar are dezavantajul că usucă gura. Acest inconvenient poate fi remediat clătînd gura de cîteva ori pe zi.

În caz de transpirație rebelă, se recomandă injecții intravenoase cu clorură de calciu.

Instabilitatea sistemului simpatic și a celui parasimpatic este determinată de un dezechilibru neuroglandular. Cei care transpiră la cea mai mică

emoție sînt adoma timizilor care se îmbujorează pentru orice fleac. Cauza acestei hipertranspirații este de ordin psihic : dificultăți profesionale sau familiale, conflicte sentimentale etc. etc.

În mod normal, scoarța cerebrală intervine pentru a corecta aceste tulburări, dar în anumite cazuri, dimpotrivă, ea le accentuează. Atunci trebuie recurs la un tratament medical bazat pe calmante și completat prin odihnă.

În același timp trebuie luate și precauții de ordin alimentar. Trebuie evitate mîncărurile sărate și băuturile în cantități prea mari, deoarece, atunci cînd corpul reține apa, transpirăm mai mult. Trebuie, de asemenea, luate diuretice, care elimină toxinele.

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Rahitismul — cauze și remedii

Afecțiune provocată de o tulburare a metabolismului fosforcalcic în organisme în creștere rapidă ale copiilor între 6 și 18 luni și mai ales la sugarii alimentați cu lapte de vacă în lunile de iarnă și primăvară, rahitismul continuă a fi o boală frecvent întîlnită.

Cercetînd cauzele acestei situații, vîrstnicii consideră adesea că, avînd mult soare, copiii nu vor mai fi bolnavi de rahitism. Fără doar și poate, lipsa soarelui este o cauză a bolii, dar nu singura.

O altă cauză, deloc neglijabilă, a apariției rahitismului este alimentația artificială. Sugarii hrăniți la sîn în primele luni de viață sînt mai apărați împotriva rahitismului și, în general, mai rezistenți la boli.

Care sînt totuși simptomele acestei boli ? Schematic prezentați, copiii rahitici au pielea palidă, vădesc lipsă de poftă de mîncare, transpirații (mai ales spre ceafă, unde se observă și lipsa părului, ca un fel de „chelie” precoce).

La șase luni, rahiticii nu pot sta singuri în șezut (cum ar fi normal), dinții le apar mai tîrziu, fontanela anterioară (adică deschiderea dintre oasele capului) nu este sudată în jurul vîrstei de un an. Toracele este lărgit la bază, cu oasele ridicate în sus — abdomenul mare ca de broască — carnea moale, lipsită de elasticitate. Picioarele devin strîmbe înapoi ce micuțul începe să umble, deoarece întregul schelet este mai moale.

Cei mai mulți rahitici sînt grași — de fapt umflați și păstoși, întrucît este vorba de o grăsime de proastă calitate, datorită unei rețineri mari de apă în organism, fapt provocat deseori de o hrănire prea timpurie cu griș și cantități prea mari de lapte de vacă. Copiii rahitici sînt aproape totdeauna și anemici, avînd o hemoglobină sub 12 la sută. Mai sînt și alte semne, care pot fi sesizate însă numai de medici.

Ce am dori să înțeleagă mamele din

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu.
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

cele arătate pînă aci ? Că trebuie să prezinte sugarii în mod regulat la medicul pediatru, cu care să se sfătuiască ce fel de mîncare și în ce cantități să dea copilului în fiecare lună, ce fel de vitamine trebuie administrate și în ce ritm, avînd în vedere că nu poate exista un șablon unic pentru toți copiii și că ele trebuie prescrise strict individual.

Numai în felul acesta se poate asigura o dezvoltare normală, armonioasă, psihică și motorie a copiilor noștri.

RADIOLOGIE

Fidelitatea clișeeilor

De aproape 80 de ani, de la descoperirea lor de către Wilhelm Roentgen, razele X au intrat în arsenalul medicinei ca unul dintre cele mai precise mijloace de investigație și diagnostic. Dar filmele pe care se realizează radiografiile nu s-au modificat prea mult în acest interval : pelicula este acoperită cu o emulsie a unei halogenuri de argint, impresionată de raze după străbaterea diferitelor țesuturi ale organismului. După cum se știe, citirea și interpretarea clișeeului ridică unele probleme, din cauza imaginilor nu totdeauna foarte clare.

Un nou procedeu promite să ofere rezultate mult mai satisfăcătoare. Pelicula impregnată cu emulsia de argint e acum înlocuită cu o placă de poliester, închisă sub presiune într-o casetă metalică. Pătrunzînd în interiorul acesteia, razele Roentgen se transformă în electroni, care bombardează placa. Dezvoltarea acesteia se face printr-o simplă periere cu o pulbere de carbon care scoate imaginea la suprafață în mai puțin de 90 de secunde și fără a necesita o cameră obscură (dezvoltarea filmelor obișnuite cere 5—60 de minute).

Grație noului procedeu, radiografia este mult mai precisă : țesuturile osoase devin vizibile în detalii foarte mărunte (ceea ce permite, de exemplu, diagnosticarea artritelor în faza încă incipientă), alveolele pulmonare și vasele sanguine își fac apariția în imagine, tumorile și alte formații patologice pot fi detectate într-un stadiu mai precoce etc. În plus, expunerea la radiații a pacientului se scurtează cu un coeficient de 10—30 la sută.

În mod paradoxal, inovația de care ne ocupăm va crea dificultăți... radiologilor. Puși în fața unor clișee mult mai amănunțite, ei vor trebui să reînvete cum să le interpreteze, ce concluzii să tragă de pe urma unor date cu care nu au mai avut încă de-a face.

— Ce vă doare?
Desen de S. Tiunin

AFRICA

Seceta din Sahel

Străbăteam încet parcul național „Chobe” din Uganda cu mașina paznicului Bitamazire. Pe crengile copacilor, frunziș uscat, pe pământ, iarbă pipernicită, mici pîrîiașe gata să dispară dintr-un moment într-altul și... leșuri de animale moarte de foame.

— Din cauza secetei, mi-a spus paznicul. Dacă n-o să plouă curînd, o să pierdem multe animale.

Ce n-a distrus arșița a fost pirjolii de incendii care izbucnesc aproape pretutindeni. Pe șoseaua spre Gulu, in

ploaie. Pășuni altădată înverzite sînt acum niște întinderi dezolante, iar fluviile au devenit canale invadate de nisip. Optzeci la sută din animale au murit și zeci de mii de locuitori au plecat în sudul țării, încă relativ cruțat, pentru a scăpa de căldura toridă. Recent, autoritățile au instituit un post de control pe un sector de 100 km din șoseaua Addis Abeba—Asmara și în felul acesta s-a stabilit că numai într-o singură zi au trecut pe acolo 15 000 de oameni. Taberele de refugiați organi-

Consecințele arșiței

regiunile foarte greu încercate din nordul Ugandei, a trebuit să ne oprim de câteva ori din cauza unui incendiu care ne bara drumul. Noaptea, cerul era învăpăiat.

Seceta fără precedent care bîntuie de mai bine de patru ani în țările din Sahel*) înainteașă implacabil spre est. O fișie lată de pământ calcinat se întinde acum din Mauritania pînă în Etiopia și barometrul continuă să indice secetă mare. De la sfîrșitul anului trecut n-a mai plouat pe vaste întinderi din Kenya. Vești alarmante parvin din Sudan, Zair, Botswana și Zambia. Conform datelor O.N.U., circa 100 de milioane de oameni sînt victime ale acestei catastrofe naturale numai în Africa occidentală. Se apreciază că seceta a ucis 20 de milioane de vite, adică aproximativ două treimi din șeptelul Republicii Ciad, Republicii Mali, Nigerului, Mauritaniiei, Voltei Superioare și Senegalului. Producția de cereale a scăzut de trei ori. Pentru prima oară în istorie, Nigeria și Republica Ciad n-au frontieră naturală, intrucît lacul Ciad a secat în proporție de două treimi.

Etiopia, unde circa 100 000 de oameni au și murit de foame, este una din ultimele victime ale secetei. De multe luni n-a mai căzut acolo o picătură de

zate în grabă, relatează martori oculari, nu-i pot cuprinde pe toți cei aflați în nenorocire. Mai mult, aceste tabere nu sînt totdeauna o salvare, intrucît multe din ele, adăpostind circa 1 500 000 de etiopieni, se află într-o zonă declarată de guvern calamitășă.

Seceta pricinuieste astfel imense daune unor țări africane în curs de dezvoltare, a căror economie continuă să se bazeze pe agricultură. Economia acestor țări se va afla încă mult timp într-o situație critică și dezvoltarea lor va fi întîrziată — a arătat M. Molle, reprezentant al Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.).

B. Asoian

CANADA

În Newfoundland, cu fața spre mare

Extremitatea Capului Saint-Mary din insula Newfoundland este o stîncă ce amintește prin forma ei de o jumătate de cupolă. Ea este locuită încă din preistorie de cormorani și nu există proeminență sau crăpătură în care aceste păsări să nu-și fi găsit adăpost. Poate că s-ar simți mai la largul lor dacă nu s-ar înghesui numai pe acest masiv de granit, ci și pe alte stînci din apropiere, dar acelea fac parte din uscat, iar cormoranii n-au ce căuta acolo.

Pe teritoriul insulei, cu o suprafață de 110 700 km², există puține așezări. Nouăzeci la sută din cei 540 000 de locuitori trăiesc pe fișia de litoral tăiată de golfuri, golfulușe, fiorduri și insulișe. În felul acesta casele și oamenii sînt mereu îndreptați cu fața spre mare.

John Cabot care, în 1497, a ajuns pînă în Newfoundland a dus în Europa vestea că marea din preajma insulei mișuna de pește ce putea fi prins chiar cu coșurile. Și, curînd, flotile de pescuit europene au pornit într-acolo spre a pune mîna pe aceste bogății. La drept vorbind, pescari basci au navigat în aceste ape în căutarea tonului încă înainte de Cabot, iar ei, la rîndul

lor, au fost devansați de vikingi, stabiliți în nordul insulei cam în anul 1000 e.n. În sfîrșit, ultimele săpături arheologice făcute pe țărmul vestic al acestei fișii de uscat au dovedit că cei dintîi pescari — indieni — au venit pe acele meleaguri în anul 1800 i.e.n. Dar circa 95 la sută din locuitorii insulei sînt urmași ai pescarilor și navigatorilor englezi, veniți în Newfoundland din comitatele de pe litoralul sud-vestic al Angliei. Strămoșii celorlalți au fost originari din Franța sau Insulele Normande. Deși locuitorii de azi din Newfoundland sînt în genere blonzi, la unii din ei pot fi observate totuși și anumite trăsături generate de sînge eschimos sau indian: culoarea măslinie a feței și ochi oblici.

Munții, pădurile, mlaștinile și cîmpurile insulei au bogate resurse animale, vegetale și minerale, dar cea mai importantă sursă de existență a locuitorilor rămîne totuși marea. Pe țărmul Newfoundland-ului există 800 de așezări. Cele mai multe dintre ele sînt atît de izolate, încît curgerea vremii pare că nici nu le-a atins. Dănuie același mod de viață, aceleași tradiții ca acum 300—400 de ani.

Saint John's, cel mai mare oraș și capitala provinciei, are 130 000 de locuitori, cu alte cuvinte cam un sfert din populația insulei. La Saint John's se află și „Bawaters Newfoundland Limited”, unul din cele mai mari combinate de celuloză și hîrtie din lume. În cadrul acestei companii și pe cele 2 400 000 de hectare de păduri, pe care are dreptul să le exploateze, lucrează trei mii de muncitori. Ei livrează anual 1 800 000 m³ de lemn și 400 000 tone de hîrtie de ziar, exportată în special în Statele Unite.

Vizitatorii insulei se sperie, probabil, de prețurile extrem de ridicate la toate produsele, dar mai ales la sandvișurile cu friptură caldă de curcan. Lucrul poate fi însă ușor explicat prin împrejurarea că 80 la sută din mărfuri sînt importate.

Insularilor le place să se laude cu faptul că în Newfoundland nimeni nu cutează să facă previziuni despre starea vremii. „Vremea se schimbă chiar la treizeci de kilometri de aici sau peste 20 de minute”, se spune în insulă.

(După „Za rubejom”)

ANDORRA

Porți spre trecut

Dintr-un nor s-a ivit o vacă. A privit la automobilul nostru cu niște ochi triști și s-a retras.

Să nu credeți însă cumva că vreau să spun că am văzut o minune, cu alte cuvinte vaci zburătoare. Nici vorbă de așa ceva, ci spun pur și simplu lucrurilor pe nume: vacii vacă, iar norului nor. Și dacă această asociație poate părea nefirească, de vină nu e vaca, ci norul. Dacă întîlnirea s-ar fi petrecut pe o cîmpie, pinzei care învăluia șoseaua i-aș fi spus ceață, iar faptul că era străbătută de o cireadă de vaci n-ar fi mirat pe nimeni. Acolo însă, în Pirlinei, la altitudinea de aproape trei mii de metri, nu putea fi vorba de ceață, ci de cei mai autentici nori. Încît nu se întîmplase nici o minune cu o vacă. În lumea aceea de dincolo

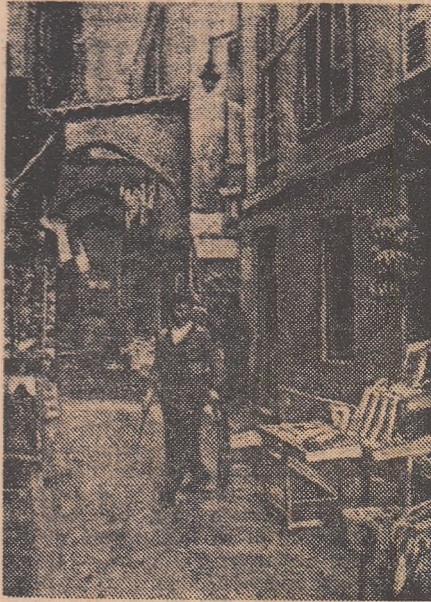
de nori abia urma să facem cunoștință cu miracolele nu prea depărtate, dar atît de uimitoarei Andorra.

Defileul Port d'Envalira, unde se termină lungul urcuș pe drumul ce vine din Franța și începe coborișul în valea Andorrei, este supranumit „porți spre trecut”. Căci fiecare kilometru este un coboriș în adîncul veacurilor. Într-adevăr, totul a rămas ca acum cîteva sute de ani. Aceași natură sălbatică, fără urmă de civilizație modernă. În inima ei nepieritoare a fost construită numai o șosea, dar și asta s-a întîmplat relativ recent. Acum circa patruzeci de ani încă, potecile din această regiune erau străbătute numai de catiri. Apoi și astăzi se pot vedea aceleași căsuțe de piatră grosolană ale țărănilor care, la fel ca strămoșii lor, își cîștigă traiul muncind pe micile ogoare din munte și crescînd animale.

S-au menținut și forma feudală de guvernare a micului stat, și obiceiurile populare pe care locuitorii le respectă și acum cu strictețe. Nu există, de pildă, legi scrise. Obiceiurile sînt transmise oral și fidel din generație în generație. Numai în anumite împrejurări, cînd se ivește un caz prea complicat, se cercetează și un cod de legi... din secolul XV. Acesta e păstrat într-un dulap vechi, ferecat cu șase lacăte, din sala de ședințe a Consiliului general al Andorrei, aflat în „Casa vailor”. Codul poate fi deschis numai în prezența principalilor consilieri din cele șase unități administrative ale Andorrei, care au fiecare cite o cheie.

În timp ce coboram tot mai mult în văile Andorrei, confruntam aceste realități cu informațiile pe care le aveam din diverse lecturi. De un real folos pentru informarea mea mi-a fost și un ghid turistic editat anul acesta.

Toți cei ce intenționează să viziteze Andorra se entuziasmează aprioric de liniștea patriarhală a așezărilor și de puritatea apelor cristaline ale rîului Valira. Ajungînd în capitala micului stat spre seară, am poposit la un hotel aflat chiar pe malul rîului și am cerut o cameră la parter. Ca să fim cit mai

Orașul vechi

aproape de rîul ale cărui ape susurau romantic, în întunericul nopții, lîngă ferestrele noastre.

A doua zi însă, din acest romantism a rămas numai zgomotul, chiar puțin amplificat de duduitul automobilelor ce treceau pe un pod din apropiere. Valurile rîului pînă nu de mult foarte curat se izbeau acum leneș de mal, purtînd, din păcate, multe reziduuri menajere.

În locul unei așezări semirurale, cu o singură arteră principală, cum mai era pînă nu demult, capitala e acum un oraș zgomotos, cu clădiri multe, înălțate în grabă. Și cum nu mai încap în valea care-o adăpostește, a început să urce vertiginos pe versanțele munților din preajmă.

Da, în Andorra la Vella, capitala statului, nu mai este o viață patriarhală. În schimb orașul are acum o închisoare, iar numărul poliștilor s-a dublat, ajungînd la 25. Populația țării a crescut și ea de mai bine de două ori, dar nu prin spor natural, ci prin stabilirea unui număr de străini. Încît în Andorra trăiesc acum, în afară de cei 6 000 de băștinași, și 16 000 de străini.

În 1972, țărișoara a fost vizitată de un milion de turiști, iar anul trecut numărul acestora s-a triplat. În capitală și în cîteva alte orașe, care pînă nu demult erau de fapt sate, au fost construite circa 200 de hoteluri. În aceste condiții, prețul pămîntului a crescut foarte mult, bîndînd, se pare, toate recordurile europene.

B. Gurnov

*)Cuvînt arab care înseamnă bordură, margine. Zonă de tranziție între Sahara și savanele Africii subecuatoriale.

g IODUI
globul globul
globul globul globul
globul globul globul gloc
globul globul globul globul g
globul globul globul globul
globul globul globul globul glo
globul globul globul globul
globul globul globul globul gloc

— Deși sînt un optimist, nu cred că farul mai poate fi salvat

La opt ani mica compozitoare Asia Minakian, o fetiță din Erevan, are la activul ei treizeci de piese muzicale

MICA ENCICLOPEDIA

Coloșii lui Memnon

Apariția în numărul trecut al revistei noastre a unei fotografii a văii Nilului în care, pe planul doi, se vedeau coloșii lui Memnon ne-a prilejuit o bogată corespondență prin care cititorii noștri ne întreabă: ce sînt acești coloși, cînd au fost construiți și de cine?

Dintru început trebuie să amintim că cele două statui gigantice ale lui Memnon, aflătoare la Teba, pe malul apusean al Nilului, au constituit dintotdeauna o enigmă pentru arheologi. Aceștia nu puteau găsi o explicație plauzibilă pentru dimensiunile realmente impresionante ale celor doi coloși, pentru piatra din care sînt durați (un cuarțit), pentru tehnica folosită la transportul unor asemenea stînci și pentru edificarea monumentelor.

Gigantice blocuri monolit, înălțîndu-se odinioară dinaintea unui templu astăzi dispărut, cei doi coloși îl reprezintă pe faraonul Amenofis al III-lea (secolul 14 î.e.n.). Cel din stînga este aproape intact; cel din dreapta a crăpat și s-a năruit în parte cu prilejul unui cutremur de pămînt care a avut loc în anul 27 e.n.

În ultimul timp, după cum ne informează cel mai proaspăt număr al unei cunoscute publicații științifice, cei doi coloși au început totuși să-și dezvăluie o parte din secretele lor. În primul rînd s-a procedat la măsurători exacte. În felul acesta se știe acum — după cum ni se spune — că una din statui ar avea un volum de 271 metri cubi, ceea ce corespunde cu o masă de 720 tone. Piatra din care au fost construiți provine din cariera de la Gebel el Ahmar aflată la cîțiva kilometri nord-est de Cairo. Caracteristicile ei esențiale sînt: o concentrație slabă de europiu și un conținut bogat în fier.

Dar poate că nu e lipsit de interes să menționăm și cum se determină cu atîta exactitate caracteristicile unei pietre atît de vechi. În primul rînd, arheologii au delimitat aria de extracție posibilă a pietrei din care au fost construiți coloșii. Apoi un număr de fizicieni au calculat, prin așa-numita metodă a „activării neutronice”, proporția diverselor elemente conținute în roci. În speță, o mostră a acestora a fost iradiată într-un reactor nuclear; după această „activare”, unele din elementele ei au emis raze gamma ce-au permis recunoașterea și evaluarea precisă a concentrațiilor respective. După care n-a mai trebuit decît să se procedeze la compararea compoziției unor fragmente din statui cu aceea a unor roci prelevate din carieră.

Cum au putut fi transportate totuși niște blocuri atît de uriașe cu tehnica primitivă a vremii? Cei mai mulți specialiști cred că numai pe calea apei și-si sprijină afirmația pe exemplul unui basoreliev al templului reginei Hatșepsut de la Dar el Bahari, la cîțiva kilometri de coloșii lui Memnon. Acest basoreliev înfățișează un șlep, care transportă două obeliscuri uriașe, remorcat de 27 de bărci dispuse pe trei rînduri paralele și acționate fiecare de 32 de vislasi. Pietrele necesare pentru coloșii lui Memnon au putut fi, se crede, transportate după același principiu, dar de către un număr mult mai mare

de oameni, deopotrivă în bărci și pe mal.

În sfîrșit, se crede că săniile speciale manipulate de 3 600 pînă la 15 000 de oameni au permis transportarea blocurilor de la carieră pînă la Nil. Pentru a le ridica pe socul lor a fost nevoie de o rampă cu o lungime de 230 metri. Un amplasament aflat pe malul nordic al unui lac, acum acoperit de nisip, confirmă ideea acestui ponton.

SPECTATOR FĂRĂ IMPRESII?

Petru I și... boxul

În războiul intrat în istorie sub numele de Războiul nordului, Gdanskul s-a aliat cu suedezi. Aceștia însă au fost învinși. Și, pentru tratativele purtate în vederea stabilirii condițiilor păcii, a sosit la Gdansk însuși Petru I. „Jurnalul de campanie” al țarului consemnează că drumul Petersburg — Narva — Derpt (azi Tartu) — Riga — Libava (azi Liepaja) — Memel (azi Klaipeda) — Königsberg (azi Kaliningrad) — Gdansk a fost parcurs de alaiul împărătesc în 18 zile. La rigoare, călătoria ar fi putut dura și mai puțin, dar Petru a ținut să controleze toate fortificațiile și să asiste la manevrele flotei rusești care îl urma pe mare.

Un interes la fel de viu a arătat apoi țarul și pentru orașul „terminus” al călătoriei sale. A vizitat astfel minuțios fortificațiile Gdanskului, arsenalul, șantierul naval, liceul, biblioteca municipală, o moară de apă de dimensiuni uriașe pentru vremea aceea. Ba a găsit timp chiar și pentru baia comunală, pentru închisoare și catedrala Mariatki cu celebrul altar executat de penelul pictorului flamand Hans Memling.

La rîndul lor, autoritățile orașului s-au străduit să-l cîntească cum se cuvine pe înaltul oaspete. Consiliul municipal a alocat, de pildă, sume considerabile pentru focurile de artificii. În mai multe piețe au fost instalate fîntîni din care curgea vin, iar în piața centrală poporul s-a putut ospăta cu un bou fript umplut cu vinat și păsări. Centrul serbărilor a fost însă un teatru de lemn construit în onoarea distinsului oaspete, unde locuitorii orașului au organizat o veche petrecere cu întreceri ale măcelarilor, dansuri ale marinarilor și... lupte de boxeri.

Se știe că începuturile boxului au fost făcute în 1719, în Anglia, de un anume Faig. De oarecare popularitate se bucură însă atunci și așa-numitul „box franțuzesc”, care admitea și lovituri cu picioarele și capul. Actele Consiliului municipal din Gdansk nu permit însă nici o îndoială: Petru și suita sa au asistat la cîteva „partide” de box englezesc, mai apropiat ca reguli de joc de cel de astăzi.

Dacă spectatorii ruși au gustat sau

nu această „gală” e greu de spus. Mai degrabă s-ar putea spune că nu, căci nici „Jurnalul de campanie”, nici contemporanii lui Petru n-au avut vreun cuvînt de elogiu pentru această nouă disciplină sportivă.

RĂSPUNSUL VA FI DAT DE VEVERIȚĂ

Cosmonauți în hibernare?

În fiecare toamnă, veverița se îngheață cît poate mai repede, își caută adăpost într-o scorbură de copac sau în alt loc ferit și intră în hibernare. Ritmul respirației și al contracțiilor ei cardiace scade considerabil, metabolismul general se reduce la a suta parte, iar temperatura corpului coboară pînă în vecinătatea lui 0°C. Cîteva luni mai tîrziu, odată cu primele adieri ale primăverii, procesul se desfășoară în sens invers. În cîteva ore veverița se trezește — ceva mai slabă decît înainte, dar fără nici un inconvenient de pe urma lungii perioade de „frigorificare”.

Ce mecanism determină somnul de iarnă al veveriței și al celorlalte animale care hibernează? Care ceas deșteptător le trezește atît de punctual, odată cu primii muguri și cu primele fire de iarbă fragedă? Iată întrebări care-i preocupă de mult pe savanții din întreaga lume și cărora abia acum au început a le găsi răspuns.

S-a constatat că injectarea serului sanguin al unei veverițe în hibernare

— Se pare că e timpul să mă trezesc

poate determina la alt animal un somn profund, caracterizat prin toate simptomele hibernării. Substanța chimică din serul care produce acest efect n-a fost încă izolată, dar se presupune că ar fi vorba de un regulator hormonal. În sprijinul acestei ipoteze vine faptul că, dacă i se injectează testosteron, veverița se trezește mai devreme decît în mod normal din hibernare.

Se crede că, odată identificată, substanța chimică care declanșează acest proces își va găsi aplicare în... călătoriile cosmice. În stare de hibernare, un animal poate trăi circa o sută de zile cu hrana care, în stare de trezie, i-ar ajunge numai pentru o zi. Desigur, un cosmonaut plecat într-o lungă deplasare și dispunînd de misterioasa substanță ar avea de dus cu sine o cantitate mult mai mică de provizii. Perspectivă atrăgătoare... cu condiția ca omul să reacționeze într-un mod analog cu veverița!

O COLECȚIE UNICĂ

Pe vremea cînd doctorii sculptau...

Timp de douăzeci și cinci de ani, un profesor de obstetrică american a reunit o prodigioasă colecție de statuete precolumbiene, sculptate de medicii vremii, pe care numai un specialist în materie le poate evalua la ade-vărata lor valoare.

... varia
ia varia varia v.
a varia varia varia v.
varia varia varia varia
aria varia varia varia var
a varia varia varia varia
aria varia varia varia varia
ia varia varia varia varia va
varia varia varia varia varia

Intr-adevăr, aceste statuete sînt o ilustrare a tuturor maladiilor cunoscute și a tuturor terapeliilor utilizate de medicii precolumbieni, încît sînt de un deosebit interes nu numai sub raport estetic, ci și științific.

Medicul american folosește deseori originala sa colecție în scopuri didactice. „Priviți această figurină — le spune el studenților săi. După cum se poate observa, nasul și buza superioară sînt roșii de boală. Ați putea fixa diagnosticul: lepră sau altă maladie?” Realismul și precizia clinică a sculpturilor sînt atît de mari, încît mulți studenți nu întîrzie să dea răspunsul corect. Cu prilejul unui interviu, obstetricianul american a declarat că teste la care-și supune studenții prin intermediul colecției de statuete precolumbiene constituie un excelent mijloc de a le sonda cunoștințele însușite.

Statuetele au fost prezentate la Muzeul național din Stockholm și mai apoi în cîteva alte mari orașe, stîrnind pretutindeni un mare interes printre medici și arheologi.

COMODITĂȚI

Pentru pietoni, pentru cicliști

După telefonul pentru mașini, a fost acum pus la punct și telefonul portativ pentru... pietoni. Aparatul, care este

— Alo! Nu mai urc. Sînt pe trotuarul de vizavi.

mult mai ușor decît un telefon obișnuit, poate fi transportat cu ușurință într-o mică servietă. Prin intermediul lui se poate intra rapid în legătură nu numai cu posesorul unui aparat identic, ci și cu clasicele posturi telefonice, indiferent dacă ele sînt instalate într-un local sau în plină stradă. În același timp aparatul, care funcționează pe principiul butoanelor, poate și recepta apeluri. Funcționarea telefoanelor portative urmează a fi asigurată de un ordinator central care le va coordona între ele și va crea legăturile cu rețeaua telefonică normală.

O altă comoditate, care de astă dată îi privește pe cicliști, sînt pneurile luminoase, necesitate generată de înmulțirea în ultima vreme a numărului de posesori de biciclete care noaptea pot fi ușor accidentați de automobile. Aceste pneuri arată ca și cele obișnuite, numai că părțile lor laterale reflectă lumina farurilor cu foarte mare intensitate, făcînd astfel bicicleta ușor reperabilă. Luminozitatea lor se datorește unor benzi încrustate cu milioane de bile de sticlă microscopice.

GOSPODINE,

În luna curățeniei generale pe care o faceți în gospodăria dv. să nu lipsească din casă produsele chimice care vă sînt de mare ajutor zi de zi și îndeosebi în această perioadă :

- **DEVAL covoare** – detergent pentru covoare și tapiterie. Prin curățire cu Deval se reimprospătează culorile. În flacon de plastic de 500 g – 5,80 lei.
- **LUXIL** – detergent pentru veselă, parfumat cu arome de fructe (citrice sau fragi). În flacon de plastic de 250 g – 3,75 lei.
- **FRIGODOR** – absorbant al mirosurilor din frigidere, cu efect timp de circa 4 luni – 8 lei bucata.
- **SANIT** – detartrează și dezinfectează WC-ul. Punga de 500 g – 5,60 lei.
- **ODORCID** – dezodorizează WC-ul, baia. Cutia – 3 lei, rezerva – 2 lei.
- **CARPETIN** – soluție pentru curățirea covoarelor, carpetelor și caroseriilor auto. Flacon de 125 ml – 6,60 lei.
- **MOLITOX** – pastile parfumate contra moliiilor. Cutia de 50 g – 2,50 lei.
- **MOBILUX** – pastă pentru întreținerea mobilei lustruite. Cutia de 200 g – 4,50 lei.
- **CEARĂ DE PARCHET INSECTICIDĂ** – cu efect timp de circa 2 luni. Flacon 400 g – 10,10 lei.

LUNA

CURĂȚENIEI?

CURĂȚENIA GENERALĂ ÎN GOSPODĂRIA DV.?

folosiți:

● VOPSELE ȘI EMAILURI

pe bază de uleiuri vegetale și rășini naturale sau sintetice, aplicabile pe pereți, suprafețe de lemn sau metalice, pentru interior sau exterior. Paletă de culori în 38 de nuanțe. Ambalate în bidoane metalice cu conținut între 0,250 kg – 5 kg. Prețul între 17–90 lei/kg.

● LACURI INCOLORE

care formează pelicule transparente, lucioase pe suprafețe de lemn sau metalice. Utilizabile atât în interior, cât și în exterior. Se vind vărsate sau în bidoane de 1–3 kg. Prețul între 23 și 37 lei/kg.

— Dacă nu m-ai ascultat...

Plecat prea devreme dintre noi...

Când Anatoli Andreevici Miștrulin a avut nevoie de o caracterizare, s-a așezat la birou, a vîrit o filă în mașina de scris și a început să scrie: „Caracterizare a lui Miștrulin Anatoli Andreevici. Anul nașterii — 1910. Naționalitatea — rusă...”

Mai departe, substantivul „tovarăș” a fost însoțit de adjectivele: „cinstit”, „principal”, „exigent”, „plin de inițiativă”, „foarte bun”...

Aici Miștrulin a rămas puțin pe gânduri apoi, șovăind, a adăugat: „Prezintă garanții morale”.

După care a încheiat cu modestie: „Capabil să se achite de orice sarcină”.

Caracterizarea a avut un asemenea succes, încît Miștrulin a fost recomandat pentru funcția de șef de laborator. Pentru confirmare însă mai era nevoie de alte două recomandări ale unor profesori.

— Cu multă plăcere, a răspuns unul dintre ei, dar știi și dumneata ce ocupați sintem... Anatoli Andreevici, ca între prieteni, încearcă te rog să o faci singur...

Miștrulin s-a așezat la masă, a introdus o filă în mașină și a început să bată: „Îl cunosc pe Miștrulin de foarte multă vreme, de fapt de cînd era copil... De pe atunci încă își uimea vecinii prin...”

A doua recomandare Miștrulin a scris-o, pentru orice eventualitate, de mîină.

„Sînt deosebit de bucuroasă, s-a străduit Miștrulin să imite un scris de femeie, să-l recomand pe tovarășul Miștrulin pentru această funcție. Cu posibilitățile lui Tolea, cum îi spun eu — ne cunoaștem din 1913! — se pot face multe lucruri... Încît nu m-ar mira ca într-o zi să devină și directorul institutului...”

Cînd Miștrulin a ajuns director a primit vizita unei tinere ziariste...

— Sînt atît de emoționată, i-a mărturisit aceasta, încît am uitat toate întrebările pe care trebuia să vi le pun.

— Nu vă necăjiți, a liniștit-o Anatoli Andreevici, treceți mîine și o să găsiți interviul gata.

Și Miștrulin s-a așezat din nou la masă. A introdus în mașină o filă și a început să bată:

„Redactorul: Din ce an puteți fi considerat un savant celebru?”

Miștrulin: Cred că e prea mult spus. Dar dacă insistati, din 1927, 1928...”

În continuare, interviuevatul a vorbit despre perspectivele sale de a schimba în scurt timp clima Pămîntului. În sfîrșit, după matură chibzuință, Miștrulin a hotărît să-și pună o ultimă întrebare:

„Redactorul: Ce trăsături de caracter apreciați în mod deosebit, dumneavoastră, un mare savant?”

Miștrulin: Cîntea. Principialitatea...”

Apoi a venit și ziua cînd a trebuit să scrie pe o filă de calendar:

„Se împlinesc 60 de ani de la nașterea lui Miștrulin — remarcabil savant, doctor în științe și laureat al Premiului Nobel...”

După care Miștrulin a încropit la rezezeală un articol de ziar. Cu titlul:

„O inimă dăruită oamenilor”. Și subtitlul: „Cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la nașterea și a 50 de ani de activitate creatoare a lui A.A. Miștrulin”.

Sărbătorirea a decurs foarte bine. Miștrulin a cîntat, a dansat, a spart și o vază de cristal de fericire...

A doua zi a căzut la pat — îl durea inima.

Perfect lucid, a înțeles subit că e timpul... Și-a tras lingă el mașina de scris, a introdus o filă, după care s-a uitat la ceas. Era două și jumătate...

„În al 61-lea an de viață a plecat prea devreme dintre noi...” Deodată însă a simțit că nu-l mai doare inima. A scos foaia din mașină și a aruncat-o la coș...

Al. și Lev Șargorodski

Declarație

Comandantului circumscripției de miliție, din partea lăcătușului Ejevski din secția a 3-a.

Stimate tovarășe comandant! Vreau să vă relatez faptele așa cum s-au petrecut. Pe data de patru, la sfîrșitul schimbului, m-a luat deoparte meșterul Levcenko și m-a întrebant:

— Vrei să cîștigi ceva suplimentar? La care eu, bineînțeles, am spus că vreau. El a continuat:

— Ai grijă însă, nu suflă nimănui nici un cuvînt.

I-am răspuns că nu-mi stă în caracter.

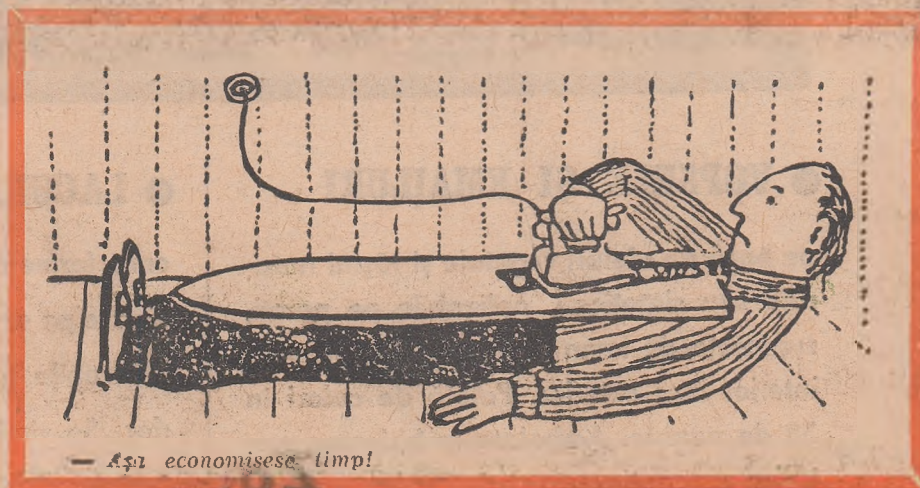
După care m-a luat de braț și m-a dus în cel mai îndepărtat colț al secției, unde mi-a șoptit:

— Vezi sacii de colo?

— Îi văd, i-am răspuns.

— Cum se întunecă, scoate-i pe furis din secție și trîrște-i pînă la gard. Acolo ai să găsești rupte două șipci. Dumneata să strecoți sacii prin spîrtură. Dar fii atent să nu te vadă nimeni...

— Și pe urmă? am întrebant.

— Aș! economisese timp!

— Pe urmă, mi-a răspuns el pe un ton categoric, pe urmă nu te mai privește. Acolo o să aștepte o mașină; dumneata trebuie numai să încarci sacii într-însa.

Eu, cum era și normal, m-am mirat.

— Cum adică nu mă mai privește? Ca orice om cinstit vreau să știu ce am eu din toată afacerea asta? l-am întrebant.

La care el mi-a răspuns:

— Îți trec asta ca ore suplimentare.

Acum judecați și dumneavoastră, tovarășe comandant, cum era să accept un asemenea fals? I-am răspuns dar meșterului că nu mă fac părtaș la o înșelătorie, că nu mă lasă conștiința. „Mai bine îmi dai și mie acasă doi saci”, i-am propus, ca orice om cinstit.

Atunci el a început să mă jignească în sensul că mi-am ieșit din minți dacă pentru o muncă — ca asta cer doi saci. Pasămite nu era cinstit din partea mea și îi pătăm bunul lui renume.

În linii mari, ca să fiu scurt, am convenit să-mi dea un sac. După care, potrivit înțelegerii, am așteptat întunericul, am strecurat sacii prin gard, cu care prilej am constatat printre altele că erau foarte grei, și i-am încărcat în mașină. Vă spun însă cît se poate de sincer și de cinstit că nu știam ce era în ei. Altfel, în ruptul capului n-aș fi acceptat o asemenea treabă. Puteți să vă interesați la oricine din secție, toți mă cunosc și vă pot confirma.

Cînd, în sfîrșit, am ajuns acasă cu sacul meu și l-am dezlegat, mai-mai să nu-mi cred ochilor! Era îndesat pînă la gură cu diferite gunoaie care rămăseseră în secție după reparație. Bineînțeles, am alergat într-un suflet la Levcenko să-i cer explicații. El însă nici vorbă de așa ceva. Dimpotrivă, mi-a mulțumit pentru ajutorul meu dezinteresat la scoaterea gunoiiului cu care era împînzită secția de mai bine de o săptămînă. Căci un muncitor necalificat se îmbolnăvise, altul se învoise, încît gunoiiul rămăsesse neștrîns. La cine nu apelase meșterul? Nimeni însă n-avea timp. Care era în brigada artistică de amatori, care avea ore la seral... Dar gunoiiul trebuia strîns. Eu am fost singurul, chipurile, care am răspuns la chemarea meșterului. Mai mult, cîcă pe el, om în vîrstă, l-a mișcat foarte mult că am refuzat orele suplimentare.

Ca un om cu educație ce sînt, după toată povestea asta nu i-am spus nici o vorbă urîtă, ci m-am întors acasă și am început să redactez prezenta declarație. Vă rog, tovarășe comandant, să-mi răspundeți: poate fi socotit cinstit un om ca meșterul Levcenko și nu e timpul să fie tras la răspundere pentru metodele sale de conducere? Rog, a i se aplica cele mai aspre sancțiuni pentru că și-a permis să gîndească atît de urît despre un om al muncii, adică despre mine, și pentru că mi-a dezonorat bunul meu renume, bîgîndu-mi pe gît un sac cu gunoi.

Cu stimă,
V. Ejevski

Pentru conformitate:

N. Elin
Vl. Kașaev

N-am timp!!!

Vă mărturisesc sincer: viața mea a ajuns un coșmar — sînt mereu în criză de timp. Muncesc aproape 24 de ore din 24. Și ce muncă! — n-aș dori-o nici dusmanilor mei. Cel mai simplu ar fi, desigur, să-mi găsească alt post — dar n-am timp! În fiecare dimineață, grație rutinei dobîndite de-a lungul anilor, izbutesc să mă agăț de tramvai și, înfruntînd vîntul, ploile și alte intemperii ajung la uzină, care-i tocmai la celălalt capăt al orașului. Dar ce să fac,

• umor •
r umor umor u,
r umor umor umor u,
umor umor umor umoi,
ior umor umor umor u,
umor umor umor umor
nor umor umor umor um
r umor umor umor umor i
mor umor umor umor umc

— Ce-ași făcut? Ce-i asta?!
— Mini-fotbal, mămăciuo...

dacă n-am cînd să-mi repar mașina?! Anul trecut găsisem pe cineva care voia s-o cumpere, dar din nou vechea poveste — n-am avut timp pentru întocmirea actelor de vînzare-cumpărare. Deunăzi am observat că i-a dispărut o roată; am aflat că o luase băiatul meu și i-o dăduse unui potlogar în schimbul unei praștii. Am vrut să-l snopesc în bățai — însă n-am avut o clipă de răgaz! În căsnicie, la fel, n-am avut noroc: soția se ceartă zilnic cu mine pentru te miri ce! Încît de mult vreau să divorțez, dar cînd s-o mai fac și pe asta? Treptat-treptat, m-au părăsit toți prietenii și, în cele din urmă, rudele. Familia Petrov, bunăoară, ne-a invitat trei ani consecutiv la aniversare. Dar cînd să mă fi dus? Atunci s-au supărat și nu ne-au mai chemat. De unde să știe ei că am uitat de cînd n-am mai fost la un meci de fotbal?! Acum toți fug de mine, ca dracu' de familie. De fapt e și normal: sînt taciturn și chiar dacă aș vorbi cred că n-aș prea avea mare lucru de spus, că de mult nu mai citesc nimic. Evident, tot din lipsă de timp. Ba în ultima vreme am plătit degeaba și abonamentul la televizor. Cît despre filme și spectacole de teatru, ele nu mai există pentru mine. N-am cînd să-mi omor timpul cu așa ceva! Cine o să mă creadă că n-am făcut în viața mea o excursie; că nu știu să deosebesc o furnică de un țințar? Și, culmea ironiei: am barcă cu motor, o trusă completă de pescuit și o pușcă de vînațoare, pe scurt am de toate — numai timp n-am. Săptămîna trecută s-a întors din străinătate soțul Soniei și, evident, ar fi cel mai indicat moment să-i fac o vizită, dar am eu timp de vizite? Între altele am constatat că mi s-a subrezit sănătatea. Stomacul refuză să mistuie, memoria mă înșală, rinichii, ficatul, pancreasul etc. numai funcționează normal. Ar trebui să mă duc de urgență la un medic care să mă consulte și care probabil că mi-ar da un concediu medical. Dar toate astea sînt numai vise! Cînd să mă mai duc și la medic? Timpul e drămuț: mîine mergînd, derm îmbrăcat. Aproape de haine, cînd merg pe stradă, trecătorii întorc capul după mine uimiți. Și, la drept vorbind, au și de ce: pantalonii arată ca două burlane și nu mi-a mai rămas nici un nasture. Peste cîteva zile se împlinesc doi ani de cînd răbd stoic, chiar dacă uneori îmi vine să urlu de durere, întepăturile unui cui din pantof. Nu, asta nu mai e viață, ci iadul pe pămînt! Cîteodată vreau să-mi pun capăt zilelor, să mă înec bunăoară. Dar, credeți-mă, nici de asta n-am timp!

Evgheni Vișnevski
Vadim Suhoverhov